

Kartläggning av tillgängligheten i de åländska kommunerna

Kartläggning gjord inom projektet **Ett Åland för alla**, vid Funktionsrätt Åland
Projektledare: Erika Elfsberg (maj-okt 2023), Alexandra Gamba (från okt 2023)
2023

Innehåll

Innehåll	2
Bakgrund.....	3
Övergripande tillgänglighetsarbete.....	4
Fråga 1: Finns det kännedom om FN:s konvention om de mänskliga rättigheterna bland tjänstemän inom kommunen?	4
Fråga 2: Finns det någon eller några tjänstemän i kommunen som har ett övergripande ansvar för arbetet med funktionshinderfrågor?	4
Fråga 3: I vilken utsträckning arbetar ni med att föra dialog med och inhämta kunskap från personer med funktionsnedsättning?	5
Fråga 4: Hur viktigt anser ni det vara inom er kommun att arbeta med ökad tillgänglighet?	6
Fråga 5: I vilken utsträckning har er kommun tagit hänsyn till tillgänglighetsfrågor?	6
Fråga 6: Finns det en gemensam policy /styrdokument som gäller tillgänglighet inom kommunen?	7
Tillgängliga fastigheter i kommunerna	8
Fråga 7: I vilken utsträckning tas tillgängligheten i beaktande vid nybyggnation av lokaler där kommunal verksamhet bedrivs?	8
Fråga 8: I vilken utsträckning säkerställer ni att tillgängligheten förbättras i befintliga lokaler där kommunal verksamhet bedrivs?	9
Allmänna platser i kommunen	13
Fråga 9: I vilken utsträckning säkerställer ni att tillgänglighetsaspekter finns med när ni utvecklar allmänna platser i kommunen?	13
Fråga 10: Tas tillgänglighet i beaktande vid underhåll av allmänna platser i kommunen?	16
Fråga 11: Har ni under de senaste 2 åren ställt krav på tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning vid upphandling?	17
Fråga 12: I vilken utsträckning utvärderar ni om upphandlade produkter/tjänster uppfyller de krav på tillgänglighet ni ställt?.....	18
Fråga 14: Har ni rutiner för att övrig information som kommunen delar med kommuninvånare är tillgängligt utformad?	19
Övriga synpunkter från enkäten och intervjuerna	21
Slutsatser	23
Bilaga 1: Enskilda kommuners enkätsvar	25

Bakgrund

Projektet *Ett Åland för alla* är ett treårigt projekt som pågår 2023–2025 med syfte att kartlägga tillgängligheten i de åländska kommunerna. Utifrån kartläggningen ska projektet utreda var det finns brister och hur man kan åtgärda dessa i dialog med organisationer, myndigheter och kommuner.

Enkäten

Den här rapporten är ett första steg i att ta reda på hur tillgängliga byggnader och allmänna platser är i de åländska kommunerna. Rapporten fokuserar också på hur man arbetar med tillgänglig information i kommunerna. I juni 2023 skickades en webb-baserad enkät ut till varje åländsk kommun. Kommunerna hade tid på sig att svara fram till slutet av augusti 2023. Vi fick in svar från samtliga kommuner.

Rapporten fylldes till största delen i av kommunernas kommundirektörer, några enkäter fylldes i av andra tjänstemän i kommunen.

Vår enkät bygger på en enkät om tillgänglighet i svenska kommuner som *Myndigheten för delaktighet i Sverige* tagit fram. Enkäten gjordes om till stora delar och vissa frågor omformulerades eller ströks för att enkäten skulle passa åländska förhållanden.

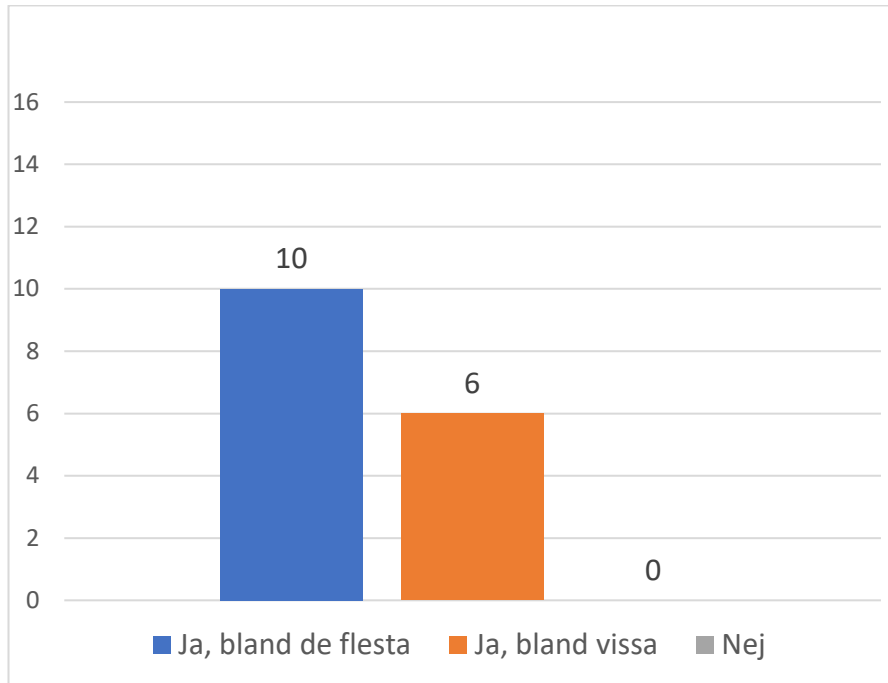
Vår enkät bestod av 14 frågor samt följdfrågor till fyra av frågorna. Fråga 1 till 6 i enkäten gällde övergripande tillgänglighetsarbete i kommunen, fråga 7 till 12 gällde konkreta områden, som hur tillgängliga fastigheter och allmänna platser är samt om tillgänglighet beaktas vid underhåll och i upphandlingar. Fråga 13 och 14 gällde tillgänglig information. Sist i enkäten fanns även ett öppet svarsalternativ med möjlighet att kommentera enskilda frågor eller lämna allmänna synpunkter.

Enkäten följdes upp med intervjuer med kommundirektörerna i tio av de åländska kommunerna. Kommuner som intervjuats är: Finström, Lemland, Lumparland, Kökar, Brändö, Saltvik, Hammarland, Jomala, Föglö och Sund. Det är en blandning av större och mindre kommuner. Kommundirektörerna fick möjlighet att utvärdera enkäten samt beskriva tillgänglighetsarbetet i kommunen mer detaljerat. Bland annat togs det upp vilka fastigheter och platser kommunen ansvarar för och hur tillgängliga dessa är.

Rapporten är en sammanfattning av kommunernas svar utifrån både enkäten och intervjuerna. Hur de enskilda kommunerna svarat kan man se i en bilaga sist i rapporten.

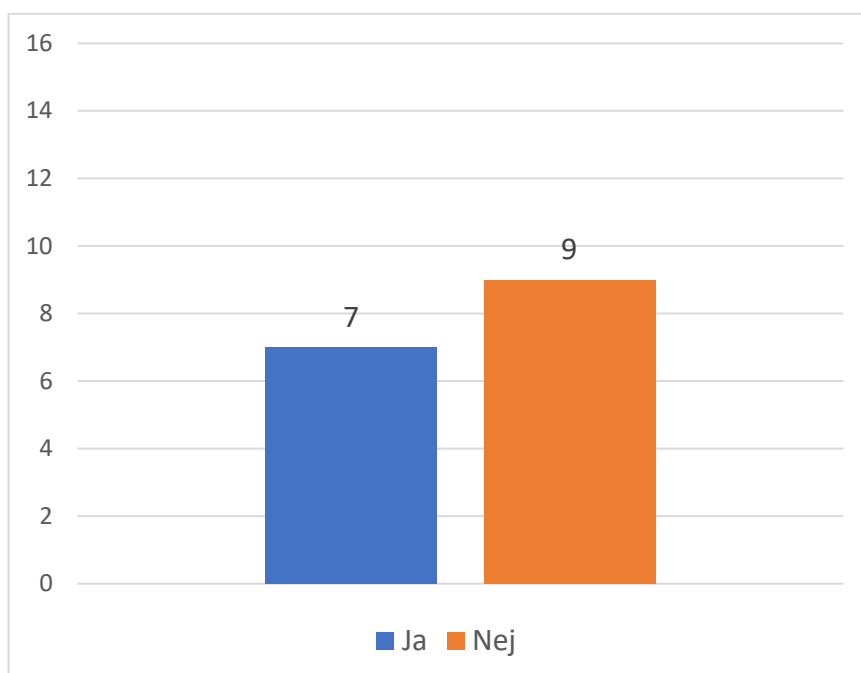
Övergripande tillgänglighetsarbete

Fråga 1: Finns det kännedom om FN:s konvention om de mänskliga rättigheterna bland tjänstemän inom kommunen?

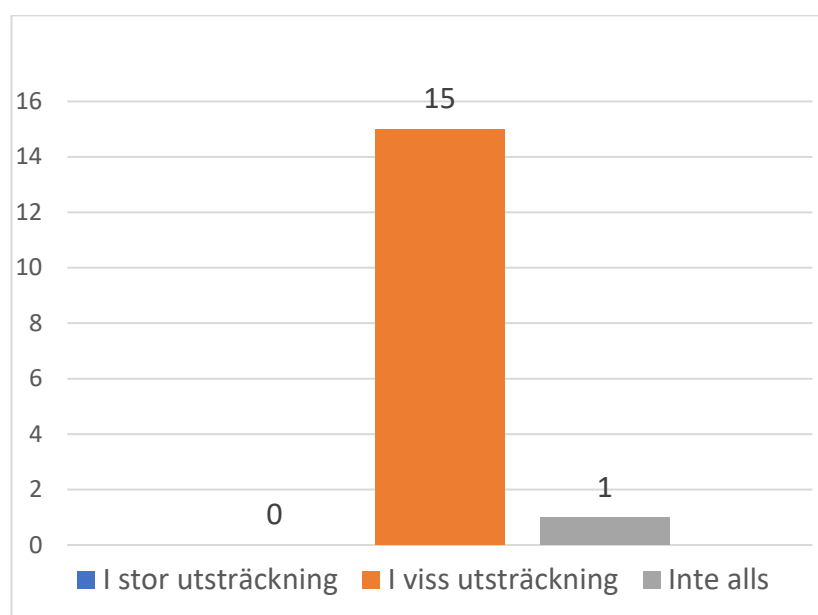
På frågan om det finns kännedom om FN:s konvention om de mänskliga rättigheterna svarade mer än hälften "ja, de flesta", resten "ja, vissa", ingen fyllde i alternativet "Nej".

Fråga 2: Finns det någon eller några tjänstemän i kommunen som har ett övergripande ansvar för arbetet med funktionshinderfrågor?

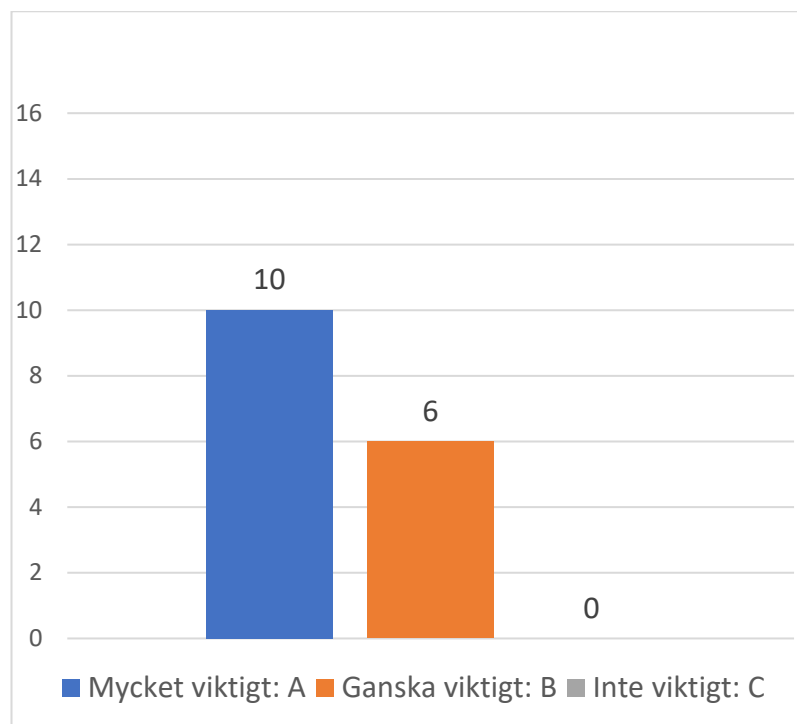
På fråga 2 svarade flertalet "nej". Lemlands kommun är en av de 7 kommuner som svarade "ja". Kommundirektören förklarar i en intervju att det är kommundirektören tillsammans med kanslichefen som har det övergripande ansvaret när det gäller många olika områden, inte bara tillgänglighet, medan deras tekniska chef har detaljkunskapen om exempelvis fastigheter. På samma sätt som i Lemlands kommun är det också i Finströms kommun, kommundirektören har det övergripande ansvaret medan den tekniska chefen har ansvar på detaljnivå när det gäller enskilda fastigheter.

Fråga 3: I vilken uträckning arbetar ni med att föra dialog med och inhämta kunskap från personer med funktionsnedsättning?

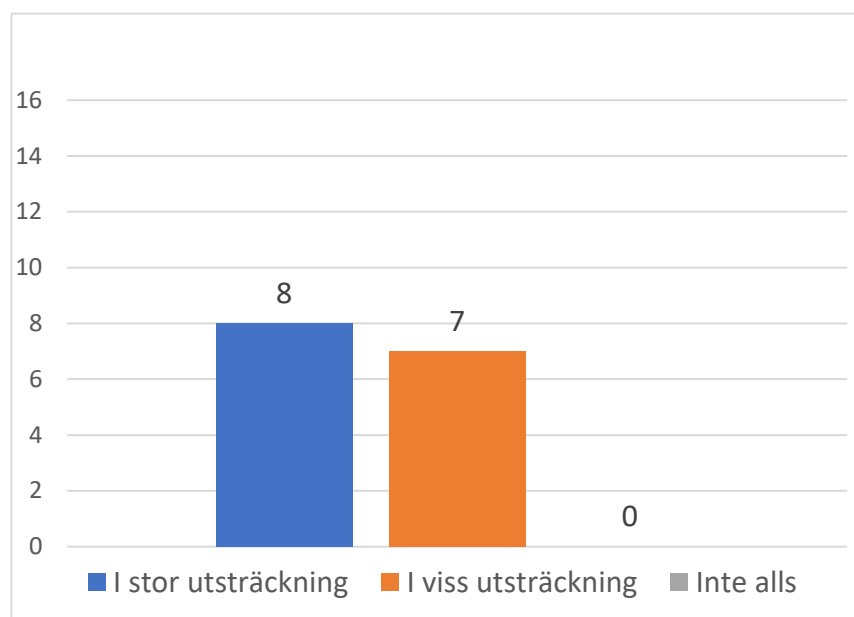
Vi ställde även frågan om man inhämtar kunskap från personer med funktionsnedsättning i kommunerna. En kommun, Vårdö, svarade "Inte alls", de övriga svarade "I viss utsträckning". Under intervjuer med kommundirektörer var det flera som tog upp sina äldreråd och att dessa frågor lyfts där. Äldreråd är något kommunerna är lagstadgade att ha enligt kommunallagen. Lemlands kommundirektör uppger att deras äldreråd besökt kommunens olika lokaler för att kontrollera tillgängligheten. Jomala kommundirektör tar upp att man informellt pratat med personer med funktionsnedsättning och tjänstemän vid KST för att inhämta kunskap, men att det inte gjorts på ett mer strukturerat sätt.

Fråga 4: Hur viktigt anser ni det vara inom er kommun att arbeta med ökad tillgänglighet?

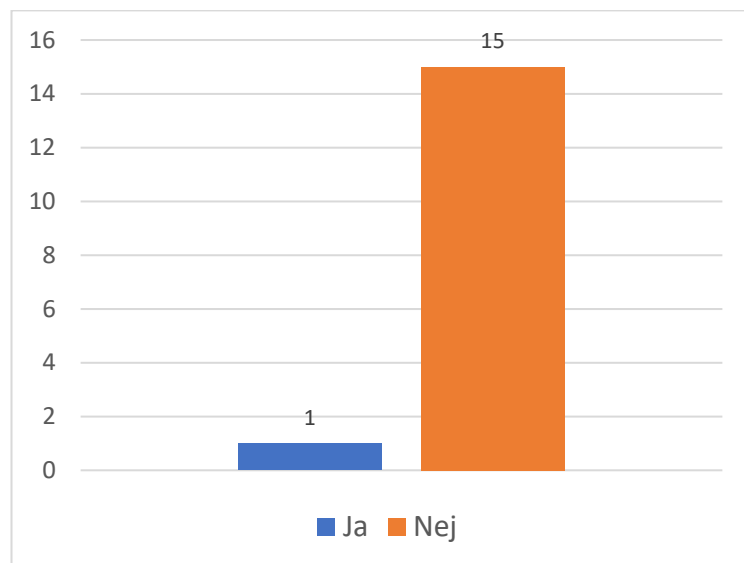
Tio av sexton kommuner anser att det är "mycket viktigt" att arbeta med tillgänglighet, de övriga svarade att det är "ganska viktigt".

Fråga 5: I vilken utsträckning har er kommun tagit hänsyn till tillgänglighetsfrågor?

Det går inte att se något särskilt mönster utifrån vilka kommuner som svarat ”i stor utsträckning” eller ”i viss utsträckning” på fråga 5, därför har de följande frågorna samt intervjuerna varit hjälpsamma för att ta reda på hur man rent konkret arbetar med tillgänglighet i kommunen.

Fråga 6: Finns det en gemensam policy /styrdokument som gäller tillgänglighet inom kommunen?

På frågan om det finns en gemensam policy eller ett styrdokument för tillgänglighetsfrågor svarade alla utom en kommun ”nej”. Kumlinge kommun svarade ”ja” men på följdfrågan om vilken typ av styrdokument/policy det gäller svarade kommunen ”webbtillgänglighet”. Det innebär att inte heller Kumlinge har ett styrdokument för tillgänglighet när det gäller offentliga platser och information.

Ett styrdokument om fysisk tillgänglighet kunde vara till hjälp för kommunerna och göra tillgänglighetsarbetet mer enhetligt. Funktionsrätt Åland har tidigare påpekat att det saknas tydliga direktiv när det gäller tillgänglighet bland annat för grönområden och parker. Detta gör systemet skört eftersom man då måste förlita sig på att enskilda tjänstemän har rätt kunskaper. Inom projektet *Ett Åland för alla* kommer vi utreda om styrdokument eller liknande är något som efterfrågas och kan vara till hjälp. I så fall hurdan hjälp kommunerna vill ha med att ta fram ett sådant styrdokument eller om det som behövs är direktiv till mer specifika områden. En utmaning är att kommunerna på Åland ser olika ut beroende på befolkningens mängd och geografiskt läge och därmed har väldigt olika behov.

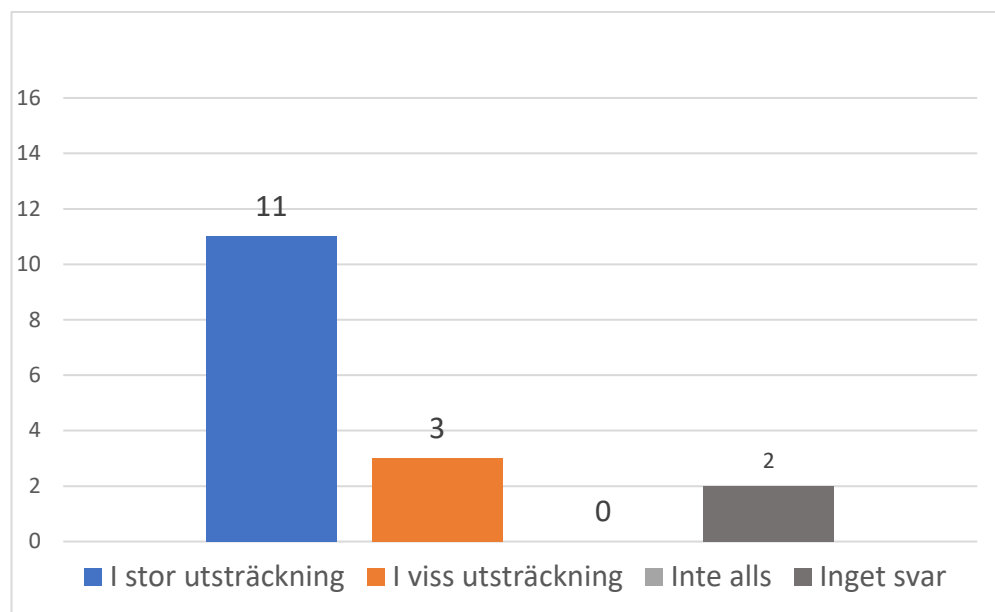
I intervjuer med kommundirektörer kommer det fram att flera anser att ett allmänthållet styrdokument för tillgänglighet kunde vara till hjälp för kommunen. Saltviks kommundirektör menar att de lagkrav

kommunerna har att följa ofta styr arbetet med tillgänglighet och anser inte att styrdokument behövs. Däremot skulle hon gärna se att projektet *Ett Åland för alla* tar fram infomaterial med praktiska och konkreta råd i form av exempelvis en handbok om tillgänglighet.

Lemlands kommundirektör påpekar både i enkätens öppna svarsalternativ och i intervjun att det är svårt för de små åländska kommunerna att vara experter på allt. Samarbete mellan kommunerna och direktiv att utgå ifrån när det gäller tillgänglighetsarbete skulle vara tacksamt enligt henne. Ökat samarbete och att hjälpa varandra är något Kökars kommundirektör också tar upp. Hans förslag på något som skulle underlätta tillgänglighetsarbetet i kommunerna är en lista över leverantörer, försäljningsställen och tillvägagångssätt som fungerat bra när man tillgänglighetsanpassat miljöer och byggnader i sin kommun. På det sättet kunde kommunerna dela viktig kunskap med varandra. Det här är något projektet kan titta på.

Tillgängliga fastigheter i kommunerna

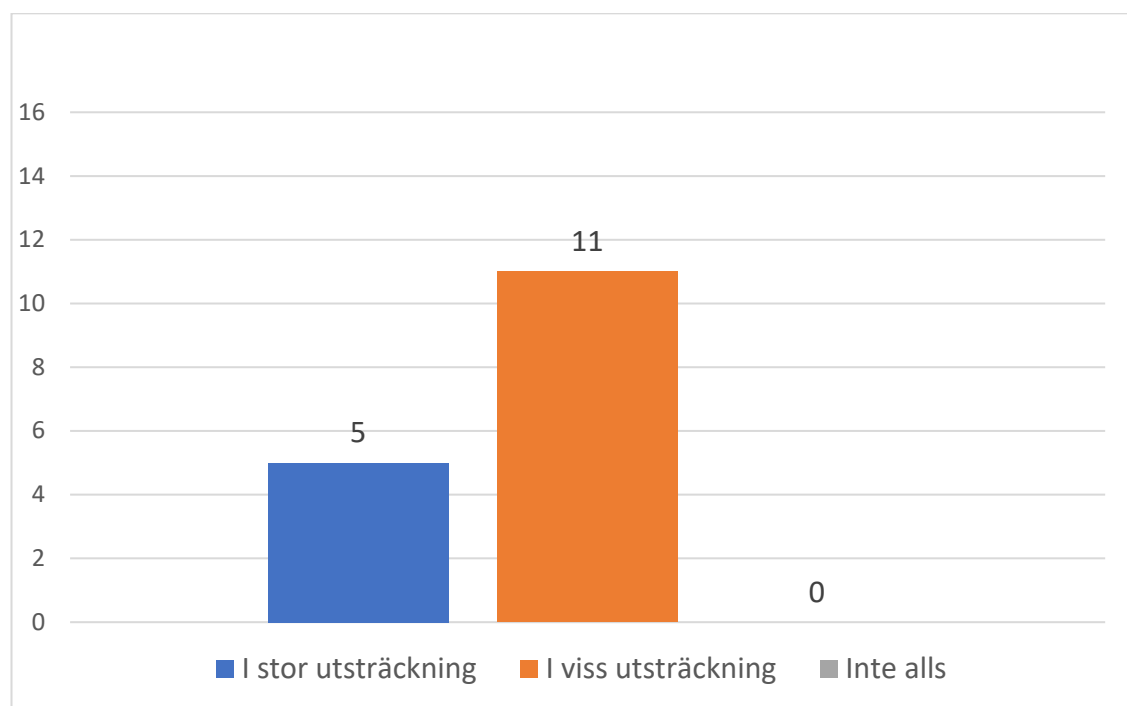
Fråga 7: I vilken utsträckning tas tillgängligheten i beaktande vid nybyggnation av lokaler där kommunal verksamhet bedrivs?

Nästan alla kommuner uppger att man har tillgänglighet i åtanke vid nybyggnationer i kommunen, tre kommuner svarar att tillgänglighet beaktas "i viss utsträckning". Kökar samt Sottunga kommun valde att inte svara på frågan eftersom nybyggnationer inte gjorts på ett antal år och det inte heller finns planerade nybyggnationer. Kökars kommundirektör uppger att deras kommunala byggnader ändå är relativt nybyggda så att man kunnat anpassa dem till stora delar.

Jomala kommun har haft flera byggen på senare tid där man beaktat tillgänglighet, bland annat samlingshuset intill Vikingaåsens skola, som stått klart sedan något år, och Möckelö daghem som ska börja byggas inom kort. Även vid ombyggnaden av Vikingaåsens gamla gymnastiksal till klassrum har tillgängligheten beaktats uppger kommundirektören. Lumparlands kommundirektör tar upp de nya parhusen som byggts i Klemetsby där man beaktat tillgängligheten. Sunds kommundirektör nämner deras äldreboende som byggts till för ett antal år sedan, där man bland annat lyssnat till personalens synpunkter om vad som behövs för att boendet ska fungera och vara tillgängligt för de äldre.

Fråga 8: I vilken utsträckning säkerställer ni att tillgängligheten förbättras i befintliga lokaler där kommunal verksamhet bedrivs?

Majoriteten av kommunerna uppger att man tar tillgängligheten i beaktande ”i viss utsträckning” i befintliga lokaler, fem kommuner svarar ”i stor utsträckning”. Kökar är en av de kommuner som svarat ”i stor utsträckning” och kommundirektören förklarar att de, trots att de är en liten kommun med små resurser, helt enkelt är tvungna att beakta tillgängligheten i sina lokaler. Man har en till stora delar äldre befolkning och märker hela tiden vilka anpassningar som behövs. Kommundirektören uppger som exempel att de varit tidiga jämfört med andra kommuner med att ha automatiska dörröppnare.

Hammarlands kommundirektör säger i en intervju att tillgängligheten beaktades redan på planeringsstadiet när man byggde till och renoverade Hammargården. Sunds kommundirektör uppger att deras

lokaler ska vara tillgängliga åtminstone för personer med rörelsenedsättning. Undantaget är kommunens gym som inte är tillgängligt, vilket de fått synpunkter på. Gymmet finns på branddepån, en trappa upp utan hiss. Lokalen är inte planerad för att vara tillgänglig utan för att användas främst av brandmännen, därför blir det svårt att få gymmet tillgängligt för alla. I övriga kommunala lokaler anser kommundirektören att alla bör ha möjlighet att besöka dem och att man tänkt på sådant som ramper, automatiska dörröppnare med mera.

Lemlands kommun tar upp kommunkansliet som endast till vissa delar är anpassat. Det finns en ramp men inte någon automatisk dörröppnare. Det finns inte heller någon tillgänglig toalett, vilket är något kommundirektören säger sig vilja ta tag i.

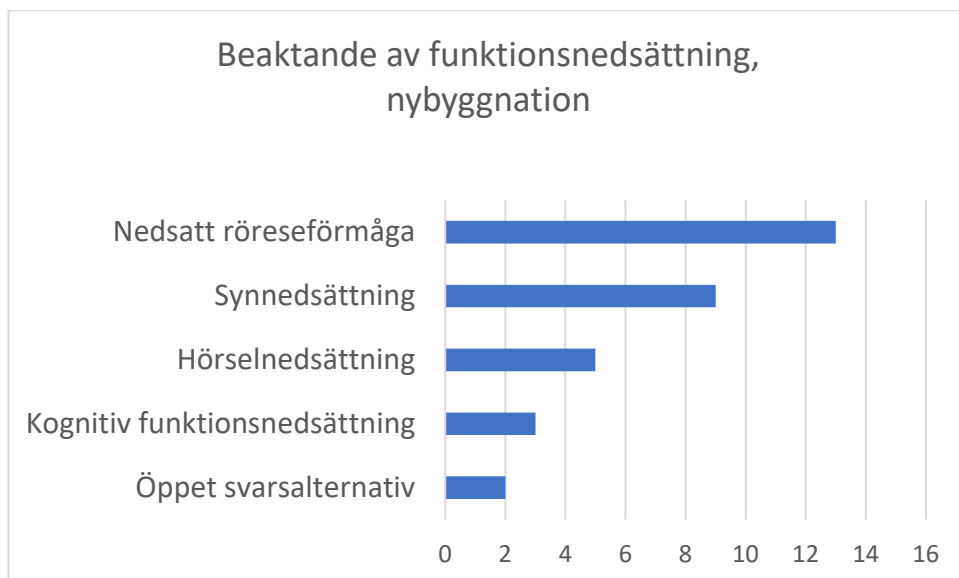
Otillgängliga skolbyggnader

Lumparlands kommun har sin skola i en äldre torparbyggnad som inte är tillgänglig för personer med rörelsenedsättning. Det är flera trappsteg för att komma in genom entrén och det finns höga trösklar inne i skolan. Dessutom är skolan i två våningar och det finns ingen hiss. Kommundirektören uppger att de inte haft någon elev eller vårdnadshavare som haft behov av hiss och anpassningar, men att de skulle vara tvungna att ordna anpassningar om behovet uppstår. Det här läget befann sig även Brändö kommun i. Deras skola är också en äldre byggnad med både trösklar, trappor och olika nivåskillnader mellan olika delar av skolans utrymmen. De har sedan flera år en elev i skolan med rörelsenedsättning som därmed inte kunde ta sig till vissa delar av byggnaden. Under 2023 installerades hiss så att skolbyggnaden nu till stora delar är tillgänglig för personer med rullstol och hjälpmedel, vilket gör byggnaden tillgänglig för både elever och övriga besökare. Brändös kommundirektör tar även upp att kommunkansliet är otillgängligt, toaletten är till exempel på andra våningen utan hiss. Här har man fått hitta lösningar som att hålla evenemang där kommuninvånare bjuds in i andra lokaler än i kommunkansliet. Man har även valt att flytta vallokalen till biblioteket.

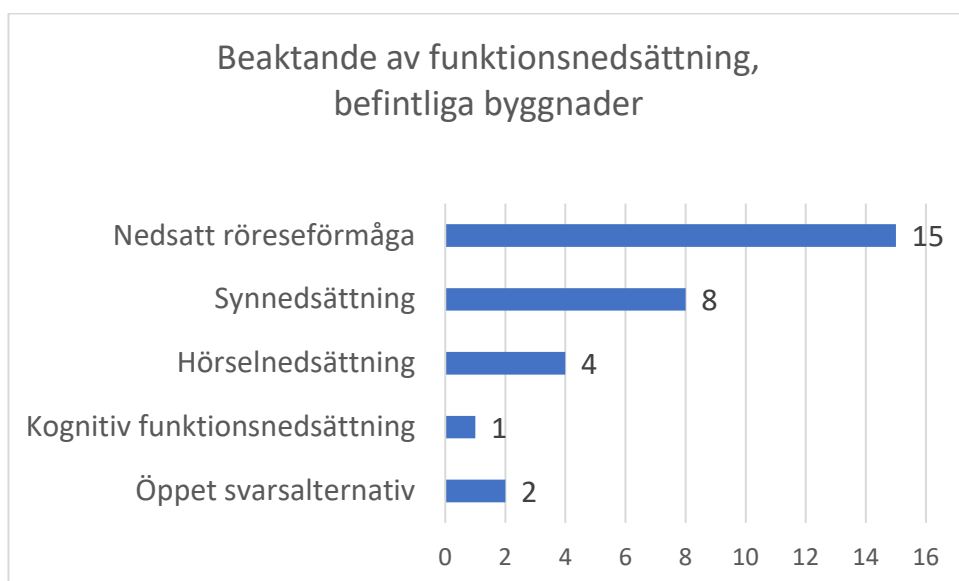
Beaktande av olika funktionsnedsättningar

Både under fråga 7 om nybyggnation och fråga 8 om tillgängliga byggnader fanns en följdfråga som lyder: "Vilka av dessa funktionsnedsättningar tas i beaktande när tillgängligheten förbättras i befintliga lokaler?" Frågan hoppades över om man svarade "Inte alls" på fråga 7 eller 8.

Det var möjligt att kryssa i flera svar och svarsalternativen var: "nedsatt rörelseförmåga", "synnedsättning", "hörselnedsättning" och "kognitiv funktionsnedsättning". Det fanns även möjlighet att kryssa i ett öppet svarsalternativ och skriva egen text.

Under fråga 7 om nybyggnation svarade en stor andel på följdfrågan att man beaktat nedsatt rörelseförmåga, många hade även beaktat synnedsättning, färre hade beaktat hörselnedsättning och kognitiv funktionsnedsättning. I det öppna svarsalternativet var svaret från en kommun "Jag vet inte". Eckerös tillförordnade kommundirektör kryssade i samtliga svar samt skrev i det öppna svarsalternativet: "Nybyggnation av allmän byggnad kräver samtliga krav i denna fråga, och ska följas av kommunen." Den andra kommunen som kryssade i samtliga svar på följdfrågan var Saltviks kommun. Saltviks kommundirektör uppger i en intervju att man försöker ta olika funktionsnedsättningar i beaktande vid främst nybyggnationer. Ett exempel är deras nya äldreboende Sunnanberg där vissa avdelningar är till för de med demenssjukdomar, då har man bland annat tänkt på färgsättning i rummen.

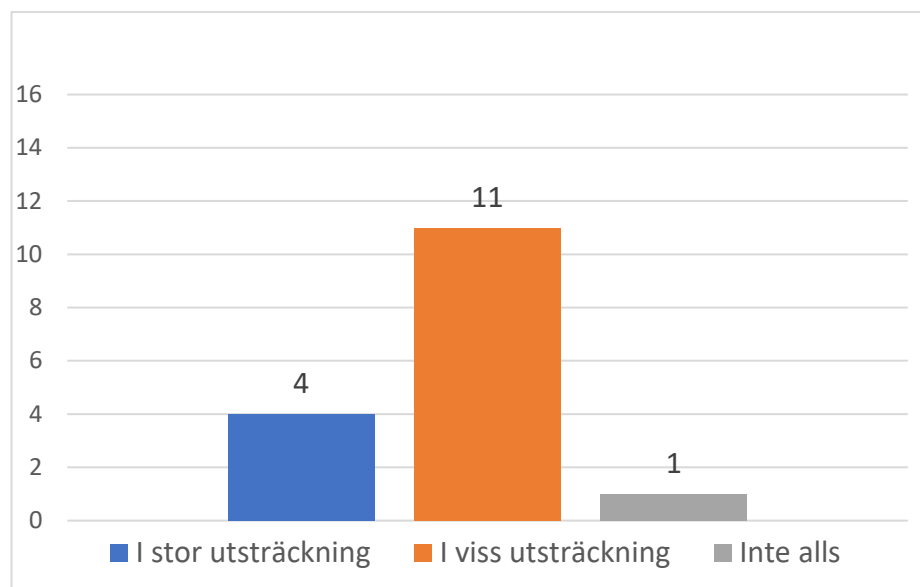

Svaren under följdfrågan efter fråga 8 om befintliga byggnader var relativt lika som under fråga 7. Dock var det färre kommuner som här svarade att de beaktade flera olika typer av funktionsnedsättningar. Eckerö kommun svarade under det öppna svarsalternativet: "Rimliga anpassning(ar) görs oftast (efter) behovsprövning."

Sunds kommundirektör uppger i en intervju att kontrastmarkeringar och anpassningar för personer med synnedsättning är något kommunen kunde se över. Även Jomalas kommundirektör säger att man inte alltid har synnedsättning i åtanke när man ser över befintliga byggnader. Däremot är det med när man bygger nytt. Under följdfrågan till fråga 8 var det ingen kommun som kryssade i alla svarsalternativ.

Allmänna platser i kommunen

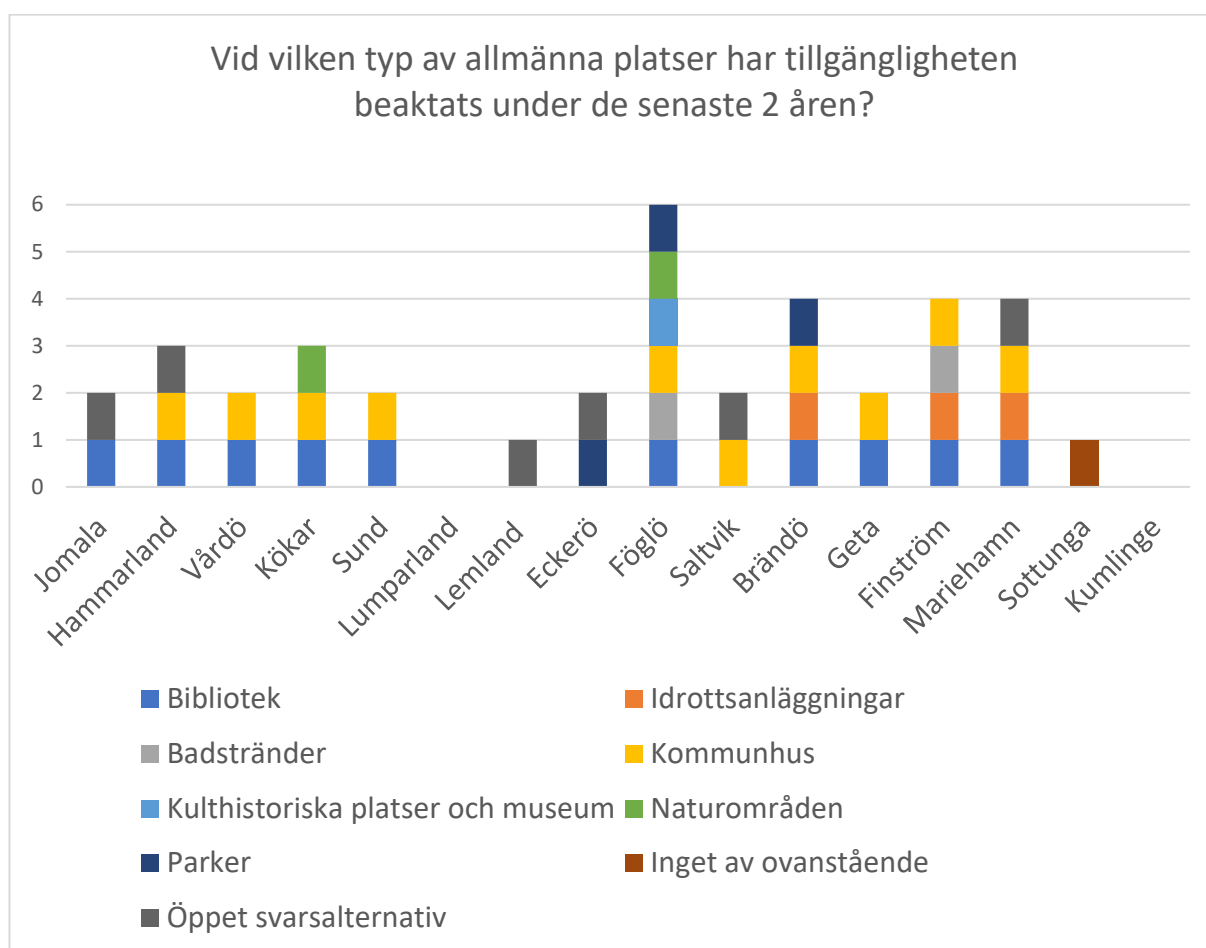
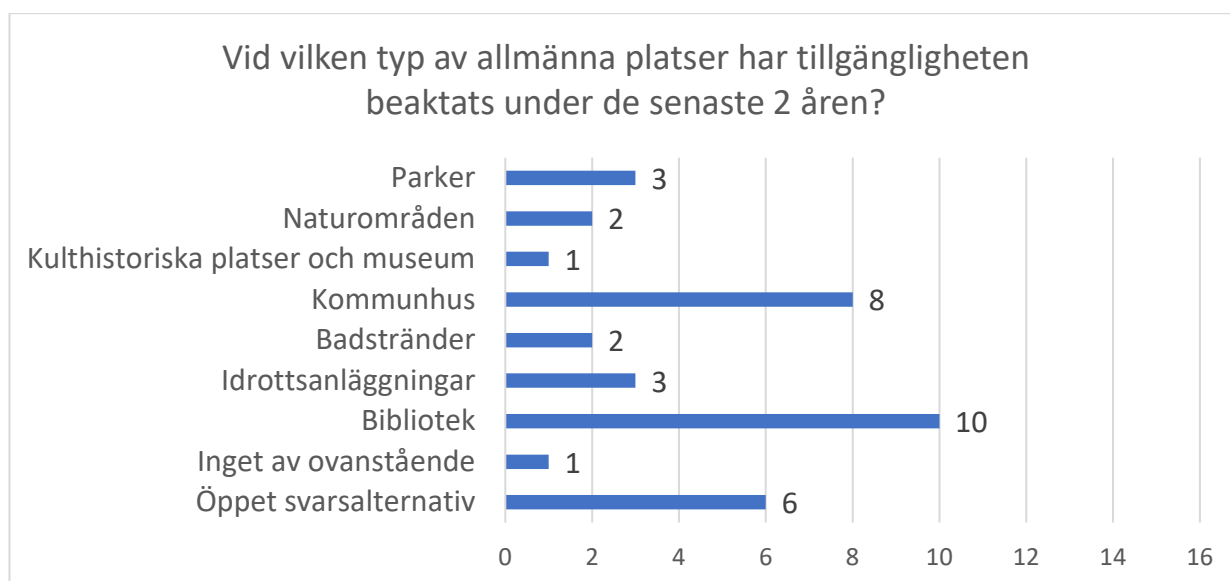
Fråga 9: I vilken utsträckning säkerställer ni att tillgänglighetsaspekter finns med när ni utvecklar allmänna platser i kommunen?

De flesta kommuner svarar att de ”i viss utsträckning” säkerställer att tillgänglighet beaktas när man utvecklar allmänna platser. Fyra kommuner svarar ”i stor utsträckning” och en av dessa är Hammarland. Kommundirektören uppger i en intervju att deras nyanlagda utegym ska vara lättframkomligt. De allmänna stränderna i kommunen uppges dock inte vara tillgängliga för alla, inte heller vandringsleden Sadelinleden som går genom tre kommuner, däribland Hammarland.

Lemlands kommundirektör säger att de offentliga stränderna inte är tillgängliga men att det förts diskussioner om hur man kunde öka tillgängligheten där. Lemlandsleden, en vandringsled som går från Lemströms kanal till Lumparsund, har till vissa delar hårt underlag vilket gör den delvis tillgänglig. Ett förslag man funderat på i Lemlands kommun är om man kunde sätta ut vilka platser som är tillgängliga till exempel på en karta på sin hemsida.

Flera kommundirektörer, bland annat i Sund och Jomala, påtalar i intervjuer att välbesökta grönområden och kulturhistoriska platser i kommunerna antingen ägs av landskapet eller av privata aktörer. Därmed är det inte kommunen som ansvarar för dem. Några exempel på sådana platser är Bomarsund, Kastelholms slott och Kungsö batteri.

Vi valde att avgränsa följdfrågan om tillgänglighet vid allmänna platser i kommunerna till de senaste två åren, för att få aktuella uppgifter. Samtidigt är det bra att komma ihåg när man tittar på svaren att en kommun kan ha anpassat en plats men inte kryssat i alternativet eftersom anpassningen gjorts för mer än två år sedan. Om kommunens representant kryssat i flera alternativ eller varit mer restriktiv i sina

svar beror på hur man tolkat frågan, vilket framkommer i intervjuerna. Här kunde enkätfrågan varit tydligare, för intervjuerna har visat att olika kommuner har tolkat "har beaktats" på olika sätt. Vissa har tolkat det strikt och endast räknat platser i kommunen där något rent konkret förbättrats under de senaste två åren. Andra kommuner har tolkat frågan mer frikostigt, ett exempel på det är Föglö kommun som kryssat i sex alternativ. I intervjun med Föglös kommundirektör kommer det fram att han även inkluderat platser som anpassats tidigare. Bibliotek och kommunhus var de vanligaste svaren som kryssades i av kommunens representant.

Två kommuner har kryssat i alternativet badstränder. I en intervju förklarar Finströms kommundirektör att ökad tillgänglighet för främst Bamböle badstrand diskuterats. Han säger att det nog inte går att få till en helt och fullt tillgänglig badstrand där man kan ta rullstol med ner i vattnet, men att man vill arbeta för att åtminstone fler kan nyttja stranden. Föglös kommundirektör förklarar att man främst tänkt på hur framkomligheten till kommunens båda allmänna badstränder är från parkeringen fram till stranden. Stranden i Hastersboda är lätt att ta sig till enligt honom.

Det finns i dagsläget ingen strand på Åland som är fullt tillgänglig att nyttja så att en person med exempelvis rullstol kan ta sig ner i vattnet.

Två kommuner, Lumparland och Kumlinge, kryssade inte i något alternativ på frågan om vilken typ av allmänna platser där tillgängligheten beaktats.

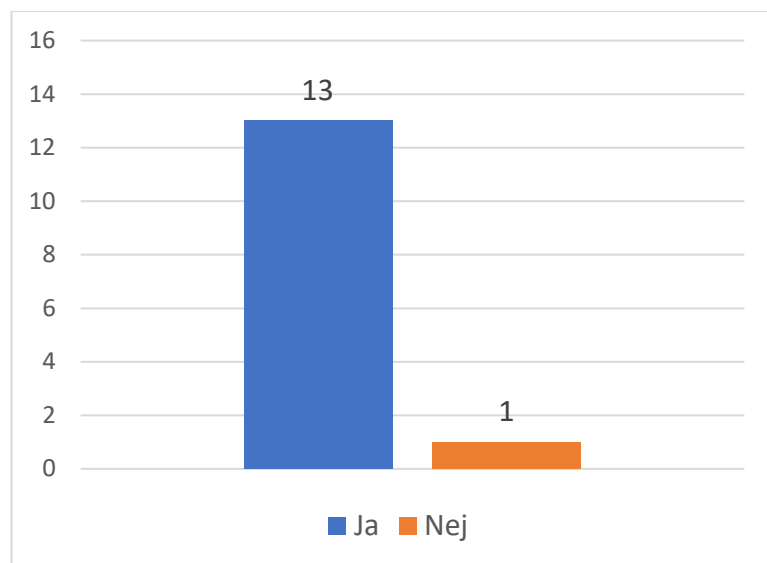
Svarade "Övrigt"

Sex kommuner valde att skriva in egen text i det öppna svarsalternativet "Övrigt", flera av dessa gällde specifika byggnader. Till exempel svarade Jomala kommun "nya samlingshuset" och Hammarland svarade "Hammargården". Eckerö kommun svarade att biblioteket och kommunhuset anpassats men att det var mer än två år sedan. Lemlands kommun fyllde enbart i det öppna svarsalternativet och svarade: "Under de senaste 2 åren har väldigt få åtgärder gjorts, men flera av de ovan nämnda alternativen är redan i viss mån tillgänglighetsanpassade sedan tidigare."

Mariehamns stads fastighetschef fyllde i enkäten för Mariehamns stad och kommenterade: "Jag är inte rätt person att svara för annat än byggnaderna". Här kan tilläggas att projektet även haft samarbete med stadsarkitektkontoret om att tillgängliggöra stadens grönområden. Projektet har även varit i kontakt med stadens markavdelning angående möjligheten att göra Lilla holmens badstrand till Ålands första tillgängliga strand i enlighet med europeisk standard för tillgänglighet.

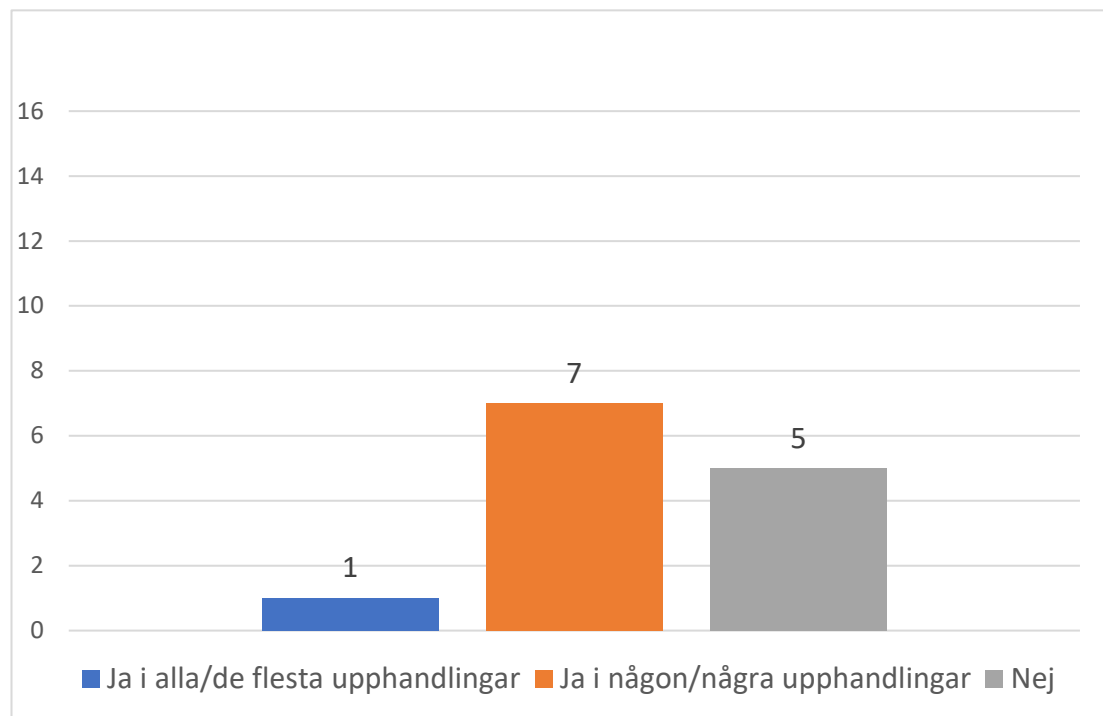
Saltviks kommun svarade: "Ökad tillgänglighet vid badstränder finns nämnd i kommunens budget för 2023". I en intervju uppger kommundirektören att man inom kort ska utreda hur stranden vid Notplan i Kroklund kan göras tillgänglig.

Fråga 10: Tas tillgänglighet i beaktande vid underhåll av allmänna platser i kommunen?

När det gäller vid underhåll av allmänna platser svarade nästan alla kommuner att de beaktar tillgänglighet, endast Vårdö kommun svarade "nej" på frågan.

Fråga 11: Har ni under de senaste 2 åren ställt krav på tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning vid upphandling?

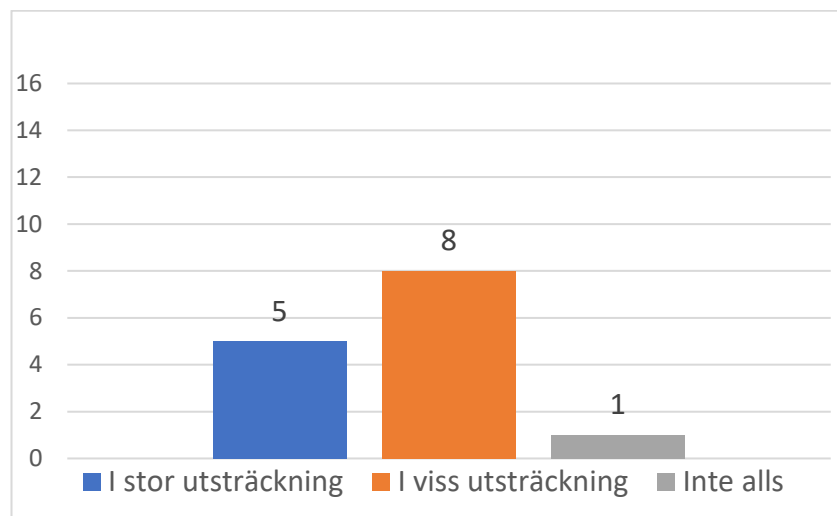

Vår fråga om kommunen under de senaste 2 åren ställt krav på tillgänglighet vid upphandling fick blandade svar. Endast en kommun, Föglö, svarade "Ja i alla (upphandlingar)", 6 kommuner svarade "Ja, i de flesta", 5 kommuner svarade "Nej".

Här var det flera kommuner som i intervjun förklarade att de svarat nej på grund av att de antingen inte haft upphandlingar under tidsperioden eller enbart haft upphandlingar där man inte haft orsak att beakta tillgängligheten. Det har till exempel handlat om upphandling av sophämtning. Här hade man fått bättre svar på enkäten om man slopat texten "de senaste 2 åren" och ställt en mer öppen fråga om hur man hanterar upphandlingar.

Finströms kommundirektör påpekar till exempel att det är få tjänster som upphandlas som berör kommuninvånarna på ett sätt att tillgänglighet behöver beaktas. En sådan kan dock vara elevskjutsar eftersom det kan finnas elever med funktionsnedsättning. När det gäller elevskjutsarna uppger han att tillgänglighetsaspekter är reglerade i upphandlingarna. Lemlands kommundirektör säger i en intervju att de känner till möjligheten vid upphandlingar att kunna ta ett högre bud om leverantören anställer personer med funktionsnedsättning. De strävar även efter att bli bättre på att väga in detta när de upphandlar.

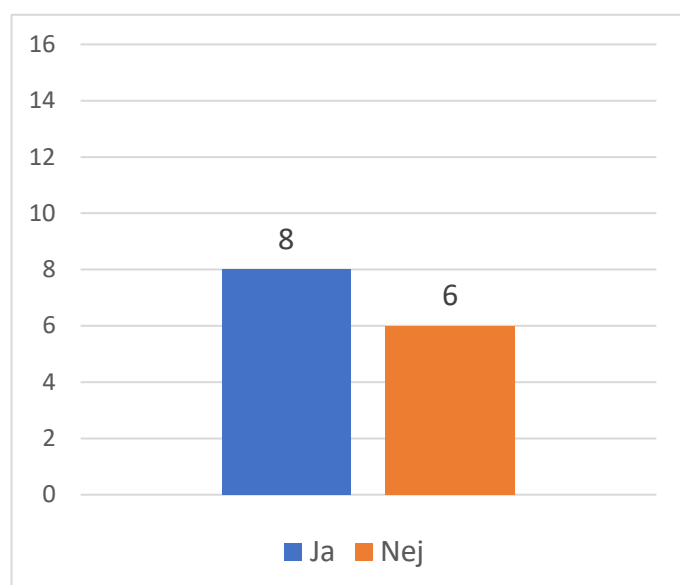
Fråga 12: I vilken utsträckning utvärderar ni om upphandlade produkter/tjänster uppfyller de krav på tillgänglighet ni ställt?

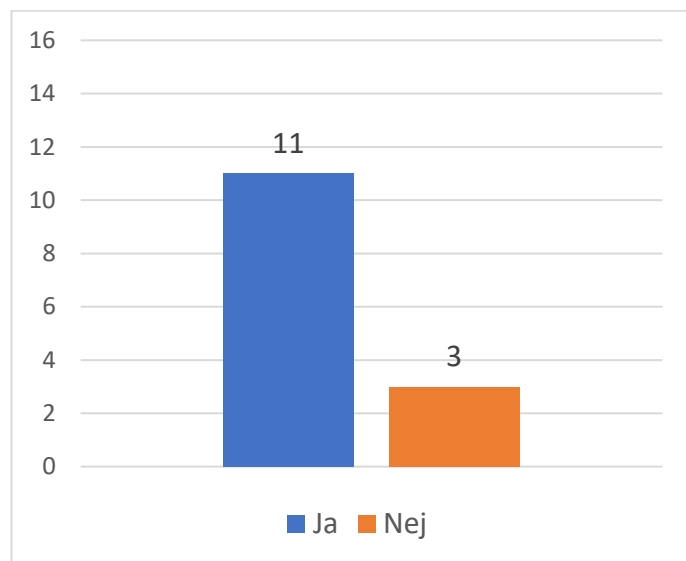
Hur fråga 11 var formulerad är också förklaringen till att man i ett flertal kommuner svarat annorlunda på frågan "I vilken utsträckning utvärderar ni om upphandlade produkter/tjänster uppfyller de krav på tillgänglighet ni ställt?" Här svarade endast en kommun, Lemland, "Inte alls". 8 kommuner svarade "I viss utsträckning" och 5 "I stor utsträckning".

Tillgänglig information

Fråga 13: Har ni rutiner för att beslut som kommunen fattar är tillgängligt utformade?

Fråga 14: Har ni rutiner för att övrig information som kommunen delar med kommuninvånare är tillgängligt utformad?

I projektet ingår förutom kartläggning av den fysiska tillgängligheten även hur tillgänglig kommunernas information är till kommuninvånarna. Enkäten innehöll två frågor som berörde tillgänglig information. Sex kommuner svarade "nej", de övriga "Ja" på den första frågan om rutiner för tillgängliga beslut. På frågan om rutiner för att övrig information är tillgängligt utformad svarade 11 kommuner "Ja" och de övriga "Nej". I intervjuer uppgav flera kommundirektörer att man på frågan om övrig information främst tänkt på information på kommunens webbplats. Någon kommun tog även upp att man anser skyltningen vara tillgänglig i kommunen.

Hammarlands kommundirektör säger i intervjun att de försöker tänka på att information ska vara tillgänglig och att det bör gå att förstå till exempel beslut som rör en själv. Kommunen har inte märkt att det skulle vara ett stort problem för kommuninvånare att förstå beslut de får hem. Men kommundirektören påpekar samtidigt att det funnits tillfällen då äldre personer behövt hjälp av anhöriga med att förstå beslut.

Lemlands kommun försöker skriva texter på hemsidan så de är lätta att förstå. När det gäller beslut finns olika aspekter att tänka på, dels ska personen kunna förstå beslutet som skickas hem, dels måste det som står vara korrekt och enligt lagen, vilket kan bli svårt att få ihop enligt kommundirektören. Hon säger också att de bland annat tittat på hur man gör i svenska kommuner för att få kunskap om hur man skriver mer lättlästa beslut.

I Sunds kommun har de särskilt tänkt på vilka format de skickar filer i till nämnder eftersom det kommit synpunkter från berörda personer med synnedsättning. Man har också upplevt situationer i kommunen där det blivit missförstånd angående beslut, där personer till exempel fått en faktura och inte förstått innehållet. Det är dock inte något som är vanligt förekommande enligt kommundirektören.

Brändös kommundirektör säger att man försöker skriva så att alla ska förstå. Han tar även upp språket som en viktig aspekt. Många brändöbor är inflyttade från fastlandet och har svenska som andraspråk, därför är det viktigt att tänka på att skriva beslut och information på ett enkelt sätt.

Övriga synpunkter från enkäten och intervjuerna

Det öppna svarsalternativet

Sist i enkäten fanns ett öppet svarsalternativ där kommunens representant hade möjlighet att skriva förklaringar eller allmänna synpunkter. De som gällt specifika frågor har tagits upp tidigare i rapporten. Några valde att skriva en allmän kommentar, en av dessa är Saltviks kommundirektör som skriver:

”Tillgänglighetsfrågor är en viktig del i vår verksamhet och befintlig lagstiftning ställer även krav. Kommunens två övergripande utvecklingsmål är att blomstra och ökad attraktionskraft (baserade på hållbarhetsagendan). I kommunstrategin uppmanas tjänstemän att ställa sig frågan vad de bäst kan göra i sin verksamhet för att bidra till välmående människor. Tillgänglighetsfrågan blir därav en aspekt. Kommunikationen lyfts även i strategin. Vad webbsidan beträffar är den tillgänglighetsanpassad.”

Lemlands kommundirektör skriver att de gärna skulle ha en guide över tillgänglighetsarbetet i kommunen: ”Tillgänglighet är ett brett område som tidvis kan upplevas som utmanande, särskilt när en ansträngd ekonomi kommer emot. Kanske det skulle vara möjligt att ta fram en enkel och översiktlig guide på temat tillgänglighetsarbete i kommunen, indelat antingen utgående från olika sorters tillgänglighetsanpassning eller utgående från kommunens olika verksamhetsområden.”

Kökars kommundirektör skriver en förklaring till varför man låtit bli att besvara vissa frågor:

”Enkäten utformad så att jag inte kunde svara på fråga 7, 10, 11, 12 och 14. Kommunen har inte byggt något nytt på länge, inte gjort någon officiell upphandling osv. Kommunen är en minimal kommun med ett ansträngt ekonomiskt läge. Så de stora generella frågorna blir lite svävande för oss.” Sottunga lämnade också tomt på flera frågor och Sottungas representant skriver att det beror på att man inte haft kommunala bygnadsprojekt eller renovering av allmänna utrymmen på senare tid.

Sunds kommundirektör skriver en förklaring till varför att man svarat ”nej” på vissa frågor och att det berott på att man till exempel inte haft upphandlingar samt även att många områden däribland funktionsservice hör till Kommunernas socialtjänst (KST). Eckerö kommuns representant tar också upp att KST ansvarar för vissa av frågorna. Även att kommunen beaktar lagstadgade krav utifrån bästa förmåga när det faller under kommunens behörighet.

Äldreboenden

Flera kommundirektörer som intervjuats tog upp äldreboenden i kommunen. Här är man tvungen att anpassa och tänka på tillgänglighet eftersom de äldre ofta har en eller flera funktionsnedsättningar och begränsad rörlighet. Det som framkom i intervjuerna var att äldreboenden anpassas eller planeras både utifrån de äldres behov och med tanke på att det ska vara god ergonomi för personalen att utföra vården. Lumparlands kommundirektör berättar att kommunens äldreboende tidigare bestod av två hus som byggdes samman 2015 till ett effektiverat serviceboende (ESB-boende). Då tänkte man inte på att anpassa byggnaderna för svårare krämpor enligt honom, vilket man nu åtgärdar genom att bland annat bredda dörrar och ta bort trösklar. Även Sunds kommun har tänkt på tillgängligheten när de byggt ut sitt äldreboende. Bland annat har man tagit till sig personalens synpunkter och till exempel satt toalettstolarna i mitten av väggen i badrummet, i stället för i ett hörn.

Skärgårdsfärjorna

Kökars kommundirektör tar upp bristande tillgänglighet på skärgårdsfärjorna. Skärgårdstrafiken ligger under landskapet och därmed har inte kommunerna något ansvar eller del i hur den ser ut. Samtidigt är deras kommuninvånare beroende av hur skärgårdstrafiken fungerar och kommunen får ofta ta del av synpunkter på färjorna. Enligt kommundirektören har Kökar kommun lämnat klagomål till Ålandstrafiken ett flertal gånger, bland annat har dessa gällt hissar och automatiska dörröppnare som inte fungerat som de ska. Dåligt fungerande automatiska dörröppnare har till och med lett till att passagerare med rörelsenedsättning hamnat i kläm.

Kommunernas socialtjänst och färdtjänsten

Jomalas kommundirektör påpekar i intervjun att övergången till Kommunernas socialtjänst (KST) 2021 betydde mest för mindre kommuner. Hans upplevelse är att socialtjänsten redan fungerade bra i stora och halvstora kommuner och ger Jomala och Lemlands kommun som exempel. När socialtjänsten hörde till kommunerna fanns det större möjligheter att individanpassa enligt honom. Han ger som exempel att vissa kommuner, även de mindre, kunde ge fler färdtjänstbiljetter än det lagstadgade minimiantalet.

Att upphandla trafikillstånd för taxibolag är problematiskt i Kökar kommun och kommundirektören uppgav i en intervju (i augusti 2023) att det nuvarande taxibolaget sagt upp sitt taxitillstånd. Det innebär att det inte fanns någon som kunde köra färdtjänst fram tills att kommunen hittat ett nytt taxibolag som kunde ta över. Det är särskilt svårt att trygga tillgången till taxi och färdtjänst i skärgården och blir därmed ett skört system.

Slutsatser

Kartläggningen i form av enkäten samt intervjuerna visar att det finns stora utmaningar i de åländska kommunerna. Men även att det finns vilja hos kommunerna att öka tillgängligheten i kommunala verksamheter och få ökad kunskap och förståelse för olika funktionsnedsättningar. Det är inte så enkelt som att mindre kommuner med ansträngd ekonomi behöver vara sämre än större kommuner när det kommer till tillgänglighet. Mindre kommuner som skärgårdskommuner eller kommuner i utkanten av fasta Åland har i större utsträckning en åldrande befolkning. Flera av representanterna för mindre kommuner uppger att de försöker hitta speciallösningar för sina kommuninvånare så gott det går och att de är medvetna om att man behöver tänka på tillgängligheten. Stora och mellanstora kommuner har bättre ekonomiska förutsättningar för att se till att tillgängligheten är god, men även i de kommunerna finns det brister.

När man jämför kommuner med varandra utifrån svaren i enkäten är det viktigt att komma ihåg att svaren är en självuppskattning av kommunens tillgänglighetsarbete. Flera olika faktorer påverkar hur varje kommun svarat. Exempelvis kan man tänka sig att en större kunskap om *konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning* och om funktionsnedsättningar i allmänhet hos personen som besvarat enkäten kan leda till att personen skattar tillgängligheten som lägre. När vi ställt frågor om hur kommuner svarat i enkäten mot frågor de fått under en intervju har vi kunnat se att det skiljer sig en hel del i vissa fall. Ett konkret exempel är att flera representanter för kommuner svarat att man har god tillgänglighet i vissa miljöer, men när de i intervjun får frågan om man beaktat synnedsättningar så är svaret att det inte är något man har tänkt på. Man har bara svarat utifrån att en byggnad eller miljö är tillgänglig för någon med rörelsenedsättning.

Kommunernas olika förutsättningar spelar också en roll i hur man svarat. I en mindre kommun med få anställda tjänstemän har kommundirektören god kunskap om alla delar av kommunens verksamhet. I en stor eller mellanstor kommun är det däremot inte kommundirektörens roll att känna till detaljer om kommunala fastigheter. Mariehamns stad är ett exempel på det. De har en större organisation med olika avdelningar och där finns inte någon enskild tjänsteman som har kunskap om alla delar av det vi frågat efter i enkäten. Här kan man tycka att en stor organisation som Mariehamns stad skulle kunna ha en tjänsteman som arbetar helt och hållet med tillgänglighetsfrågor, exempelvis vid stadsarkitektkontoret.

Att dela information så att varje kommun inte behöver ta reda på allting själv leder till självklara kostnads- och tidsinbesparingar. Här kan projektet *Ett Åland för alla* vara till hjälp för att ta reda på vad kommunerna behöver, hur och om vad man kan samarbeta och även vara till hjälp med att ta fram kunskap och information som behövs till dokument eller direktiv. Under diskussioner med kommundirektörer i kommunerna tar fler upp att praktiskt användbar och konkret kunskap skulle vara till nytta för dem. Även projektets planerade inventeringar av byggnader som kan ge kommunen en överskådlig bild av hur tillgängligheten faktiskt är tas emot som något positivt.

Den här kartläggningen är det första steget i att ta reda på hur tillgängliga kommunerna är, utifrån hur kommunerna själva anser att de arbetar med tillgänglighet. Under projektiden på tre år (2023–2025) kommer det att göras besök i samtliga kommuner så att dialogen kan fortsätta. Projektets fortsättning innefattar inventeringar av byggnader och miljöer i kommunerna gjorda av en certifierad tillgänglighetskonsult. Inledningsvis kommer kommunkanslier att inventeras, ett arbete som redan påbörjats. Kommunerna kommer efter inventeringar gjorts få svar på om uppfattningen om tillgängligheten i kommunerna som kommit fram i enkäten stämmer överens med verkligheten. Utöver det kommer projektet även ta fram infomaterial samt hålla riktade informationstillfällen för att höja kunskapen hos kommunerna.

Bilaga 1: Enskilda kommuners enkätsvar

Vårdö kommun

Vilken tjänstebefattning har ifyllaren av enkäten?	Kommun- tekniker	8. I vilken utsträckning säkerställer ni att tillgängligheten förbättras i befintliga lokaler där kommunal verksamhet bedrivs?	I viss utsträckning
1. Finns det kännedom om FN:s konvention om de mänskliga rättigheterna bland tjänstemän inom kommunen?	Ja, bland vissa	8 a. Vilka av dessa funktionsnedsättningar tas i beaktande när tillgängligheten förbättras i befintliga lokaler?	Nedsatt rörelseförmåga
2. Finns det någon eller några tjänstemän i kommunen som har ett övergripande ansvar för arbetet med funktionshinderfrågor?	Nej	9. I vilken utsträckning säkerställer ni att tillgänglighetsaspekter finns med när ni utvecklar allmänna platser i kommunen?	I viss utsträckning
3. I vilken uträkning arbetar ni med att föra dialog med och inhämta kunskap från personer med funktionsnedsättning?	Inte alls	10. Tas tillgänglighet i beaktande vid underhåll av allmänna platser i kommunen?	Nej
4. Hur viktigt anser ni det vara inom er kommun att arbeta med ökad tillgänglighet?	Ganska viktigt	11. Har ni under de senaste 2 åren ställt krav på tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning vid upphandling?	Nej
5. I vilken utsträckning har er kommun tagit hänsyn till tillgänglighetsfrågor?	I viss utsträckning	12. I vilken utsträckning utvärderar ni om upphandlade produkter/tjänster uppfyller de krav på tillgänglighet ni ställt?	I viss utsträckning
6. Finns det en gemensam policy /styrdokument som gäller tillgänglighet inom kommunen?	Nej	13. Har ni rutiner för att beslut som kommunen fattar är tillgängligt utformade?	Nej
7. I vilken utsträckning tas tillgängligheten i beaktande vid nybyggnation av lokaler där kommunal verksamhet bedrivs?	I stor utsträckning	14. Har ni rutiner för att övrig information som kommunen delar med kommuninvånare är tillgängligt utformad?	Ja
7 a. Vilka av dessa funktionsnedsättningar tas i beaktande vid nybyggnationer i kommunen?		9 a. Vid vilken typ av allmänna platser har tillgängligheten beaktats under de senaste 2 åren?	
Nedsatt rörelseförmåga		Kommunhus, Bibliotek	

Jomala kommun

Vilken tjänstebefattning har ifyllaren av enkäten?	Kommun- direktör	8. I vilken utsträckning säkerställer ni att tillgängligheten förbättras i befintliga lokaler där kommunal verksamhet bedrivs?	I viss utsträckning
1. Finns det kännedom om FN:s konvention om de mänskliga rättigheterna bland tjänstemän inom kommunen?	Ja, bland de flesta	8 a. Vilka av dessa funktionsnedsättningar tas i beaktande när tillgängligheten förbättras i befintliga lokaler?	Nedsatt rörelseförmåga, hörselnedsättning
2. Finns det någon eller några tjänstemän i kommunen som har ett övergripande ansvar för arbetet med funktionshinderfrågor?	Nej	9. I vilken utsträckning säkerställer ni att tillgänglighetsaspekter finns med när ni utvecklar allmänna platser i kommunen?	I viss utsträckning
3. I vilken utsträckning arbetar ni med att föra dialog med och inhämta kunskap från personer med funktionsnedsättning?	I viss utsträckning	10. Tas tillgänglighet i beaktande vid underhåll av allmänna platser i kommunen?	Ja
4. Hur viktigt anser ni det vara inom er kommun att arbeta med ökad tillgänglighet?	Mycket viktigt	11. Har ni under de senaste 2 åren ställt krav på tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning vid upphandling?	Nej
5. I vilken utsträckning har er kommun tagit hänsyn till tillgänglighetsfrågor?	I viss utsträckning	12. I vilken utsträckning utvärderar ni om upphandlade produkter/tjänster uppfyller de krav på tillgänglighet ni ställt?	I stor utsträckning
6. Finns det en gemensam policy /styrdokument som gäller tillgänglighet inom kommunen?	Nej	13. Har ni rutiner för att beslut som kommunen fattar är tillgängligt utformade?	Ja
7. I vilken utsträckning tas tillgängligheten i beaktande vid nybyggnation av lokaler där kommunal verksamhet bedrivs?	I stor utsträckning	14. Har ni rutiner för att övrig information som kommunen delar med kommuninvånare är tillgängligt utformad?	Ja
7 a. Vilka av dessa funktionsnedsättningar tas i beaktande vid nybyggnationer i kommunen? Nedsatt rörelseförmåga, syn- o. hörselnedsättning		9 a. Vid vilken typ av allmänna platser har tillgängligheten beaktats under de senaste 2 åren? Bibliotek, Övrigt (Nya samlingshuset)	

Hammarland kommun

Vilken tjänstebefattning har ifyllaren av enkäten?	Kommun- direktör	8. I vilken utsträckning säkerställer ni att tillgängligheten förbättras i befintliga lokaler där kommunal verksamhet bedrivs?	I stor utsträckning
1. Finns det kännedom om FN:s konvention om de mänskliga rättigheterna bland tjänstemän inom kommunen?	Ja, bland de flesta	8 a. Vilka av dessa funktionsnedsättningar tas i beaktande när tillgängligheten förbättras i befintliga lokaler?	Nedsatt rörelseförmåga, syn-, kognitiv nedsättning
2. Finns det någon eller några tjänstemän i kommunen som har ett övergripande ansvar för arbetet med funktionshinderfrågor?	Ja	9. I vilken utsträckning säkerställer ni att tillgänglighetsaspekter finns med när ni utvecklar allmänna platser i kommunen?	I stor utsträckning
3. I vilken utsträckning arbetar ni med att föra dialog med och inhämta kunskap från personer med funktionsnedsättning?	I viss utsträckning	10. Tas tillgänglighet i beaktande vid underhåll av allmänna platser i kommunen?	Ja
4. Hur viktigt anser ni det vara inom er kommun att arbeta med ökad tillgänglighet?	Mycket viktigt	11. Har ni under de senaste 2 åren ställt krav på tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning vid upphandling?	Ja, de flesta
5. I vilken utsträckning har er kommun tagit hänsyn till tillgänglighetsfrågor?	I stor utsträckning	12. I vilken utsträckning utvärderar ni om upphandlade produkter/tjänster uppfyller de krav på tillgänglighet ni ställt?	I stor utsträckning
6. Finns det en gemensam policy /styrdokument som gäller tillgänglighet inom kommunen?	Nej	13. Har ni rutiner för att beslut som kommunen fattar är tillgängligt utformade?	Nej
7. I vilken utsträckning tas tillgängligheten i beaktande vid nybyggnation av lokaler där kommunal verksamhet bedrivs?	I stor utsträckning	14. Har ni rutiner för att övrig information som kommunen delar med kommuninvånare är tillgängligt utformad?	Ja
7 a. Vilka av dessa funktionsnedsättningar tas i beaktande vid nybyggnationer i kommunen? Nedsatt rörelseförmåga, synnedsättning, kognitiv funktionsnedsättning		9 a. Vid vilken typ av allmänna platser har tillgängligheten beaktats under de senaste 2 åren? Kommunhus, Bibliotek, Övrigt: (Hammargården)	

Kökar kommun

Vilken tjänstebefattning har ifyllaren av enkäten?	Kommun- direktör	8. I vilken utsträckning säkerställer ni att tillgängligheten förbättras i befintliga lokaler där kommunal verksamhet bedrivs?	I stor utsträckning
1. Finns det kännedom om FN:s konvention om de mänskliga rättigheterna bland tjänstemän inom kommunen?	Ja, bland de flesta	8 a. Vilka av dessa funktionsnedsättningar tas i beaktande när tillgängligheten förbättras i befintliga lokaler?	Nedsatt rörelseförmåga, syn- o. hörselnedsättning
2. Finns det någon eller några tjänstemän i kommunen som har ett övergripande ansvar för arbetet med funktionshinderfrågor?	Ja	9. I vilken utsträckning säkerställer ni att tillgänglighetsaspekter finns med när ni utvecklar allmänna platser i kommunen?	I viss utsträckning
3. I vilken utsträckning arbetar ni med att föra dialog med och inhämta kunskap från personer med funktionsnedsättning?	I viss utsträckning	10. Tas tillgänglighet i beaktande vid underhåll av allmänna platser i kommunen?	(Inget svar)
4. Hur viktigt anser ni det vara inom er kommun att arbeta med ökad tillgänglighet?	Mycket viktigt	11. Har ni under de senaste 2 åren ställt krav på tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning vid upphandling?	(Inget svar)
5. I vilken utsträckning har er kommun tagit hänsyn till tillgänglighetsfrågor?	I stor utsträckning	12. I vilken utsträckning utvärderar ni om upphandlade produkter/tjänster uppfyller de krav på tillgänglighet ni ställt?	(Inget svar)
6. Finns det en gemensam policy /styrdokument som gäller tillgänglighet inom kommunen?	Nej	13. Har ni rutiner för att beslut som kommunen fattar är tillgängligt utformade?	Ja
7. I vilken utsträckning tas tillgängligheten i beaktande vid nybyggnation av lokaler där kommunal verksamhet bedrivs?	(Inget svar)	14. Har ni rutiner för att övrig information som kommunen delar med kommuninvånare är tillgängligt utformad?	Ja
7 a. Vilka av dessa funktionsnedsättningar tas i beaktande vid nybyggnationer i kommunen? (Inget svar)		9 a. Vid vilken typ av allmänna platser har tillgängligheten beaktats under de senaste 2 åren? Naturområden, Kommunhus, Bibliotek	

Sund kommun

Vilken tjänstebefattning har ifyllaren av enkäten?	Kommun- direktör	8. I vilken utsträckning säkerställer ni att tillgängligheten förbättras i befintliga lokaler där kommunal verksamhet bedrivs?	I viss utsträckning
1. Finns det kännedom om FN:s konvention om de mänskliga rättigheterna bland tjänstemän inom kommunen?	Ja, bland vissa	8 a. Vilka av dessa funktionsnedsättningar tas i beaktande när tillgängligheten förbättras i befintliga lokaler?	Övrigt: (Jag vet inte)
2. Finns det någon eller några tjänstemän i kommunen som har ett övergripande ansvar för arbetet med funktionshinderfrågor?	Nej	9. I vilken utsträckning säkerställer ni att tillgänglighetsaspekter finns med när ni utvecklar allmänna platser i kommunen?	I viss utsträckning
3. I vilken utsträckning arbetar ni med att föra dialog med och inhämta kunskap från personer med funktionsnedsättning?	I viss utsträckning	10. Tas tillgänglighet i beaktande vid underhåll av allmänna platser i kommunen?	Ja
4. Hur viktigt anser ni det vara inom er kommun att arbeta med ökad tillgänglighet?	Ganska viktigt	11. Har ni under de senaste 2 åren ställt krav på tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning vid upphandling?	Nej
5. I vilken utsträckning har er kommun tagit hänsyn till tillgänglighetsfrågor?	I viss utsträckning	12. I vilken utsträckning utvärderar ni om upphandlade produkter/tjänster uppfyller de krav på tillgänglighet ni ställt?	I viss utsträckning
6. Finns det en gemensam policy /styrdokument som gäller tillgänglighet inom kommunen?	Nej	13. Har ni rutiner för att beslut som kommunen fattar är tillgängligt utformade?	Ja
7. I vilken utsträckning tas tillgängligheten i beaktande vid nybyggnation av lokaler där kommunal verksamhet bedrivs?	I viss utsträckning	14. Har ni rutiner för att övrig information som kommunen delar med kommuninvånare är tillgängligt utformad?	Ja
7 a. Vilka av dessa funktionsnedsättningar tas i beaktande vid nybyggnationer i kommunen? Övrigt: (Jag vet inte)		9 a. Vid vilken typ av allmänna platser har tillgängligheten beaktats under de senaste 2 åren? Kommunhus, Bibliotek	

Lumparland kommun

Vilken tjänstebefattning har ifyllaren av enkäten?	Kommun- direktör	8. I vilken utsträckning säkerställer ni att tillgängligheten förbättras i befintliga lokaler där kommunal verksamhet bedrivs?	I viss utsträckning
1. Finns det kännedom om FN:s konvention om de mänskliga rättigheterna bland tjänstemän inom kommunen?	Ja, bland de flesta	8 a. Vilka av dessa funktionsnedsättningar tas i beaktande när tillgängligheten förbättras i befintliga lokaler?	Nedsatt rörelseförmåga, synnedsättning
2. Finns det någon eller några tjänstemän i kommunen som har ett övergripande ansvar för arbetet med funktionshinderfrågor?	Nej	9. I vilken utsträckning säkerställer ni att tillgänglighetsaspekter finns med när ni utvecklar allmänna platser i kommunen?	I viss utsträckning
3. I vilken utsträckning arbetar ni med att föra dialog med och inhämta kunskap från personer med funktionsnedsättning?	I viss utsträckning	10. Tas tillgänglighet i beaktande vid underhåll av allmänna platser i kommunen?	Ja
4. Hur viktigt anser ni det vara inom er kommun att arbeta med ökad tillgänglighet?	Ganska viktigt	11. Har ni under de senaste 2 åren ställt krav på tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning vid upphandling?	Ja, i någon eller några
5. I vilken utsträckning har er kommun tagit hänsyn till tillgänglighetsfrågor?	I viss utsträckning	12. I vilken utsträckning utvärderar ni om upphandlade produkter/tjänster uppfyller de krav på tillgänglighet ni ställt?	I viss utsträckning
6. Finns det en gemensam policy /styrdokument som gäller tillgänglighet inom kommunen?	Nej	13. Har ni rutiner för att beslut som kommunen fattar är tillgängligt utformade?	Nej
7. I vilken utsträckning tas tillgängligheten i beaktande vid nybyggnation av lokaler där kommunal verksamhet bedrivs?	I stor utsträckning	14. Har ni rutiner för att övrig information som kommunen delar med kommuninvånare är tillgängligt utformad?	Ja
7 a. Vilka av dessa funktionsnedsättningar tas i beaktande vid nybyggnationer i kommunen? Nedsatt rörelseförmåga, synnedsättning		9 a. Vid vilken typ av allmänna platser har tillgängligheten beaktats under de senaste 2 åren? (Inget svar)	

Lemland kommun

Vilken tjänstebefattning har ifyllaren av enkäten?	Kommun- direktör	8. I vilken utsträckning säkerställer ni att tillgängligheten förbättras i befintliga lokaler där kommunal verksamhet bedrivs?	I viss utsträckning
1. Finns det kännedom om FN:s konvention om de mänskliga rättigheterna bland tjänstemän inom kommunen?	Ja, bland vissa	8 a. Vilka av dessa funktionsnedsättningar tas i beaktande när tillgängligheten förbättras i befintliga lokaler?	Nedsatt rörelseförmåga, syn- o. hörselnedsättning
2. Finns det någon eller några tjänstemän i kommunen som har ett övergripande ansvar för arbetet med funktionshinderfrågor?	Ja	9. I vilken utsträckning säkerställer ni att tillgänglighetsaspekter finns med när ni utvecklar allmänna platser i kommunen?	I viss utsträckning
3. I vilken utsträckning arbetar ni med att föra dialog med och inhämta kunskap från personer med funktionsnedsättning?	I viss utsträckning	10. Tas tillgänglighet i beaktande vid underhåll av allmänna platser i kommunen?	Ja
4. Hur viktigt anser ni det vara inom er kommun att arbeta med ökad tillgänglighet?	Mycket viktigt	11. Har ni under de senaste 2 åren ställt krav på tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning vid upphandling?	Ja i någon eller några
5. I vilken utsträckning har er kommun tagit hänsyn till tillgänglighetsfrågor?	I viss utsträckning	12. I vilken utsträckning utvärderar ni om upphandlade produkter/tjänster uppfyller de krav på tillgänglighet ni ställt?	Inte alls
6. Finns det en gemensam policy /styrdokument som gäller tillgänglighet inom kommunen?	Nej	13. Har ni rutiner för att beslut som kommunen fattar är tillgängligt utformade?	Nej
7. I vilken utsträckning tas tillgängligheten i beaktande vid nybyggnation av lokaler där kommunal verksamhet bedrivs?	I stor utsträckning	14. Har ni rutiner för att övrig information som kommunen delar med kommuninvånare är tillgängligt utformad?	Nej
7 a. Vilka av dessa funktionsnedsättningar tas i beaktande vid nybyggnationer i kommunen? Nedsatt rörelseförmåga, syn- o. hörselnedsättning		9 a. Vid vilken typ av allmänna platser har tillgängligheten beaktats under de senaste 2 åren? Övrigt (Under de senaste 2 åren har väldigt få åtgärder gjorts, men flera av de ovan nämnda alternativen är redan i viss mån tillgänglighetsanpassade sedan tidigare.)	

Eckerö kommun

Vilken tjänstebefattning har ifyllaren av enkäten?	tf Kommun- direktör	8. I vilken utsträckning säkerställer ni att tillgängligheten förbättras i befintliga lokaler där kommunal verksamhet bedrivs?	I viss utsträckning
1. Finns det kännedom om FN:s konvention om de mänskliga rättigheterna bland tjänstemän inom kommunen?	Ja, bland vissa	8 a. Vilka av dessa funktionsnedsättningar tas i beaktande när tillgängligheten förbättras i befintliga lokaler?	Nedsatt rörelse-, syn- o. hörselnedsättning, kognitiv, Övrigt
2. Finns det någon eller några tjänstemän i kommunen som har ett övergripande ansvar för arbetet med funktionshinderfrågor?	Nej	9. I vilken utsträckning säkerställer ni att tillgänglighetsaspekter finns med när ni utvecklar allmänna platser i kommunen?	I stor utsträckning
3. I vilken uträkning arbetar ni med att föra dialog med och inhämta kunskap från personer med funktionsnedsättning?	I viss utsträckning	10. Tas tillgänglighet i beaktande vid underhåll av allmänna platser i kommunen?	Ja
4. Hur viktigt anser ni det vara inom er kommun att arbeta med ökad tillgänglighet?	Mycket viktigt	11. Har ni under de senaste 2 åren ställt krav på tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning vid upphandling?	Nej
5. I vilken utsträckning har er kommun tagit hänsyn till tillgänglighetsfrågor?	I stor utsträckning	12. I vilken utsträckning utvärderar ni om upphandlade produkter/tjänster uppfyller de krav på tillgänglighet ni ställt?	I viss utsträckning
6. Finns det en gemensam policy /styrdokument som gäller tillgänglighet inom kommunen?	Nej	13. Har ni rutiner för att beslut som kommunen fattar är tillgängligt utformade?	Ja
7. I vilken utsträckning tas tillgängligheten i beaktande vid nybyggnation av lokaler där kommunal verksamhet bedrivs?	I stor utsträckning	14. Har ni rutiner för att övrig information som kommunen delar med kommuninvånare är tillgängligt utformad?	Ja
7 a. Vilka av dessa funktionsnedsättningar tas i beaktande vid nybyggnationer i kommunen? Nedsatt rörelseförmåga, syn- o. hörselnedsättning, kognitiv funktionsnedsättning, Övrigt (Nybyggnation av allmän byggnad kräver samtliga krav i denna fråga, och ska följas av kommunen.)		9 a. Vid vilken typ av allmänna platser har tillgängligheten beaktats under de senaste 2 åren? Parker, Övrigt: (Bibliotek och kommunhus har tillgänglighetsanpassats tidigare än för två år sedan.)	

Föglö kommun

Vilken tjänstebefattning har ifyllaren av enkäten?	Kommun- direktör	8. I vilken utsträckning säkerställer ni att tillgängligheten förbättras i befintliga lokaler där kommunal verksamhet bedrivs?	I stor utsträckning
1. Finns det kännedom om FN:s konvention om de mänskliga rättigheterna bland tjänstemän inom kommunen?	Ja, bland de flesta	8 a. Vilka av dessa funktionsnedsättningar tas i beaktande när tillgängligheten förbättras i befintliga lokaler?	Nedsatt rörelseförmåga
2. Finns det någon eller några tjänstemän i kommunen som har ett övergripande ansvar för arbetet med funktionshinderfrågor?	Nej	9. I vilken utsträckning säkerställer ni att tillgänglighetsaspekter finns med när ni utvecklar allmänna platser i kommunen?	I stor utsträckning
3. I vilken utsträckning arbetar ni med att föra dialog med och inhämta kunskap från personer med funktionsnedsättning?	I viss utsträckning	10. Tas tillgänglighet i beaktande vid underhåll av allmänna platser i kommunen?	Ja
4. Hur viktigt anser ni det vara inom er kommun att arbeta med ökad tillgänglighet?	Ganska viktigt	11. Har ni under de senaste 2 åren ställt krav på tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning vid upphandling?	Ja, i alla eller de flesta
5. I vilken utsträckning har er kommun tagit hänsyn till tillgänglighetsfrågor?	I stor utsträckning	12. I vilken utsträckning utvärderar ni om upphandlade produkter/tjänster uppfyller de krav på tillgänglighet ni ställt?	I stor utsträckning
6. Finns det en gemensam policy /styrdokument som gäller tillgänglighet inom kommunen?	Nej	13. Har ni rutiner för att beslut som kommunen fattar är tillgängligt utformade?	Nej
7. I vilken utsträckning tas tillgängligheten i beaktande vid nybyggnation av lokaler där kommunal verksamhet bedrivs?	I stor utsträckning	14. Har ni rutiner för att övrig information som kommunen delar med kommuninvånare är tillgängligt utformad?	Ja
7 a. Vilka av dessa funktionsnedsättningar tas i beaktande vid nybyggnationer i kommunen? Nedsatt rörelseförmåga		9 a. Vid vilken typ av allmänna platser har tillgängligheten beaktats under de senaste 2 åren? Parker, naturområden, kulturhistoriska platser, kommunhus, stränder, bibliotek	

Saltvik kommun

Vilken tjänstebefattning har ifyllaren av enkäten?	Kommun- direktör	8. I vilken utsträckning säkerställer ni att tillgängligheten förbättras i befintliga lokaler där kommunal verksamhet bedrivs?	I stor utsträckning
1. Finns det kännedom om FN:s konvention om de mänskliga rättigheterna bland tjänstemän inom kommunen?	Ja, bland de flesta	8 a. Vilka av dessa funktionsnedsättningar tas i beaktande när tillgängligheten förbättras i befintliga lokaler?	Nedsatt rörelseförmåga, synnedsättning
2. Finns det någon eller några tjänstemän i kommunen som har ett övergripande ansvar för arbetet med funktionshinderfrågor?	Nej	9. I vilken utsträckning säkerställer ni att tillgänglighetsaspekter finns med när ni utvecklar allmänna platser i kommunen?	I viss utsträckning
3. I vilken utsträckning arbetar ni med att föra dialog med och inhämta kunskap från personer med funktionsnedsättning?	I viss utsträckning	10. Tas tillgänglighet i beaktande vid underhåll av allmänna platser i kommunen?	Ja
4. Hur viktigt anser ni det vara inom er kommun att arbeta med ökad tillgänglighet?	Mycket viktigt	11. Har ni under de senaste 2 åren ställt krav på tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning vid upphandling?	Nej
5. I vilken utsträckning har er kommun tagit hänsyn till tillgänglighetsfrågor?	I viss utsträckning	12. I vilken utsträckning utvärderar ni om upphandlade produkter/tjänster uppfyller de krav på tillgänglighet ni ställt?	I stor utsträckning
6. Finns det en gemensam policy /styrdokument som gäller tillgänglighet inom kommunen?	Nej	13. Har ni rutiner för att beslut som kommunen fattar är tillgängligt utformade?	Ja
7. I vilken utsträckning tas tillgängligheten i beaktande vid nybyggnation av lokaler där kommunal verksamhet bedrivs?	I stor utsträckning	14. Har ni rutiner för att övrig information som kommunen delar med kommuninvånare är tillgängligt utformad?	Ja
7 a. Vilka av dessa funktionsnedsättningar tas i beaktande vid nybyggnationer i kommunen? Nedsatt rörelseförmåga, syn- o. hörselnedsättning, kognitiv funktionsnedsättning,		9 a. Vid vilken typ av allmänna platser har tillgängligheten beaktats under de senaste 2 åren? Övrigt: (Ökad tillgänglighet vid badstränder finns nämnda i kommunens budget för 2023)	

Brändö kommun

Vilken tjänstebefattning har ifyllaren av enkäten?	Kommun- direktör	8. I vilken utsträckning säkerställer ni att tillgängligheten förbättras i befintliga lokaler där kommunal verksamhet bedrivs?	I viss utsträckning
1. Finns det kännedom om FN:s konvention om de mänskliga rättigheterna bland tjänstemän inom kommunen?	Ja, bland vissa	8 a. Vilka av dessa funktionsnedsättningar tas i beaktande när tillgängligheten förbättras i befintliga lokaler?	Nedsatt rörelseförmåga
2. Finns det någon eller några tjänstemän i kommunen som har ett övergripande ansvar för arbetet med funktionshinderfrågor?	Nej	9. I vilken utsträckning säkerställer ni att tillgänglighetsaspekter finns med när ni utvecklar allmänna platser i kommunen?	I viss utsträckning
3. I vilken utsträckning arbetar ni med att föra dialog med och inhämta kunskap från personer med funktionsnedsättning?	I viss utsträckning	10. Tas tillgänglighet i beaktande vid underhåll av allmänna platser i kommunen?	Ja
4. Hur viktigt anser ni det vara inom er kommun att arbeta med ökad tillgänglighet?	Mycket viktigt	11. Har ni under de senaste 2 åren ställt krav på tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning vid upphandling?	Ja, i någon eller några
5. I vilken utsträckning har er kommun tagit hänsyn till tillgänglighetsfrågor?	I stor utsträckning	12. I vilken utsträckning utvärderar ni om upphandlade produkter/tjänster uppfyller de krav på tillgänglighet ni ställt?	I viss utsträckning
6. Finns det en gemensam policy /styrdokument som gäller tillgänglighet inom kommunen?	Nej	13. Har ni rutiner för att beslut som kommunen fattar är tillgängligt utformade?	Nej
7. I vilken utsträckning tas tillgängligheten i beaktande vid nybyggnation av lokaler där kommunal verksamhet bedrivs?	I viss utsträckning	14. Har ni rutiner för att övrig information som kommunen delar med kommuninvånare är tillgängligt utformad?	Nej
7 a. Vilka av dessa funktionsnedsättningar tas i beaktande vid nybyggnationer i kommunen? Nedsatt rörelseförmåga		9 a. Vid vilken typ av allmänna platser har tillgängligheten beaktats under de senaste 2 åren? Parker, idrottsanläggningar, bibliotek	

Geta kommun

Vilken tjänstebefattning har ifyllaren av enkäten?	Kommun- direktör	8. I vilken utsträckning säkerställer ni att tillgängligheten förbättras i befintliga lokaler där kommunal verksamhet bedrivs?	I stor utsträckning
1. Finns det kännedom om FN:s konvention om de mänskliga rättigheterna bland tjänstemän inom kommunen?	Ja, bland de flesta	8 a. Vilka av dessa funktionsnedsättningar tas i beaktande när tillgängligheten förbättras i befintliga lokaler?	Nedsatt rörelseförmåga, synnedsättning
2. Finns det någon eller några tjänstemän i kommunen som har ett övergripande ansvar för arbetet med funktionshinderfrågor?	Nej	9. I vilken utsträckning säkerställer ni att tillgänglighetsaspekter finns med när ni utvecklar allmänna platser i kommunen?	I viss utsträckning
3. I vilken utsträckning arbetar ni med att föra dialog med och inhämta kunskap från personer med funktionsnedsättning?	I viss utsträckning	10. Tas tillgänglighet i beaktande vid underhåll av allmänna platser i kommunen?	Ja
4. Hur viktigt anser ni det vara inom er kommun att arbeta med ökad tillgänglighet?	Mycket viktigt	11. Har ni under de senaste 2 åren ställt krav på tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning vid upphandling?	Ja, i någon eller några
5. I vilken utsträckning har er kommun tagit hänsyn till tillgänglighetsfrågor?	I stor utsträckning	12. I vilken utsträckning utvärderar ni om upphandlade produkter/tjänster uppfyller de krav på tillgänglighet ni ställt?	I viss utsträckning
6. Finns det en gemensam policy /styrdokument som gäller tillgänglighet inom kommunen?	Nej	13. Har ni rutiner för att beslut som kommunen fattar är tillgängligt utformade?	Ja
7. I vilken utsträckning tas tillgängligheten i beaktande vid nybyggnation av lokaler där kommunal verksamhet bedrivs?	I stor utsträckning	14. Har ni rutiner för att övrig information som kommunen delar med kommuninvånare är tillgängligt utformad?	Nej
7 a. Vilka av dessa funktionsnedsättningar tas i beaktande vid nybyggnationer i kommunen? Nedsatt rörelseförmåga, synnedsättning		9 a. Vid vilken typ av allmänna platser har tillgängligheten beaktats under de senaste 2 åren? Kommunhus, bibliotek	

Finström kommun

Vilken tjänstebefattning har ifyllaren av enkäten?	Kommun- direktör	8. I vilken utsträckning säkerställer ni att tillgängligheten förbättras i befintliga lokaler där kommunal verksamhet bedrivs?	I viss utsträckning
1. Finns det kännedom om FN:s konvention om de mänskliga rättigheterna bland tjänstemän inom kommunen?	Ja, bland de flesta	8 a. Vilka av dessa funktionsnedsättningar tas i beaktande när tillgängligheten förbättras i befintliga lokaler?	Nedsatt rörelseförmåga, synnedsättning
2. Finns det någon eller några tjänstemän i kommunen som har ett övergripande ansvar för arbetet med funktionshinderfrågor?	Ja	9. I vilken utsträckning säkerställer ni att tillgänglighetsaspekter finns med när ni utvecklar allmänna platser i kommunen?	I stor utsträckning
3. I vilken utsträckning arbetar ni med att föra dialog med och inhämta kunskap från personer med funktionsnedsättning?	I viss utsträckning	10. Tas tillgänglighet i beaktande vid underhåll av allmänna platser i kommunen?	Ja
4. Hur viktigt anser ni det vara inom er kommun att arbeta med ökad tillgänglighet?	Mycket viktigt	11. Har ni under de senaste 2 åren ställt krav på tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning vid upphandling?	Ja, i någon eller några
5. I vilken utsträckning har er kommun tagit hänsyn till tillgänglighetsfrågor?	I stor utsträckning	12. I vilken utsträckning utvärderar ni om upphandlade produkter/tjänster uppfyller de krav på tillgänglighet ni ställt?	I viss utsträckning
6. Finns det en gemensam policy /styrdokument som gäller tillgänglighet inom kommunen?	Nej	13. Har ni rutiner för att beslut som kommunen fattar är tillgängligt utformade?	Ja
7. I vilken utsträckning tas tillgängligheten i beaktande vid nybyggnation av lokaler där kommunal verksamhet bedrivs?	I stor utsträckning	14. Har ni rutiner för att övrig information som kommunen delar med kommuninvånare är tillgängligt utformad?	Ja
7 a. Vilka av dessa funktionsnedsättningar tas i beaktande vid nybyggnationer i kommunen? Nedsatt rörelseförmåga, syn- o hörselnedsättning		9 a. Vid vilken typ av allmänna platser har tillgängligheten beaktats under de senaste 2 åren? Kommunhus, stränder, idrottsanläggningar, bibliotek	

Mariehamns stad

Vilken tjänstebefattning har ifyllaren av enkäten?	Fastighetschef	8. I vilken utsträckning säkerställer ni att tillgängligheten förbättras i befintliga lokaler där kommunal verksamhet bedrivs?	I viss utsträckning
1. Finns det kännedom om FN:s konvention om de mänskliga rättigheterna bland tjänstemän inom kommunen?	Ja, bland de flesta	8 a. Vilka av dessa funktionsnedsättningar tas i beaktande när tillgängligheten förbättras i befintliga lokaler?	Nedsatt rörelseförmåga
2. Finns det någon eller några tjänstemän i kommunen som har ett övergripande ansvar för arbetet med funktionshinderfrågor?	Ja	9. I vilken utsträckning säkerställer ni att tillgänglighetsaspekter finns med när ni utvecklar allmänna platser i kommunen?	I viss utsträckning
3. I vilken utsträckning arbetar ni med att föra dialog med och inhämta kunskap från personer med funktionsnedsättning?	I viss utsträckning	10. Tas tillgänglighet i beaktande vid underhåll av allmänna platser i kommunen?	Ja
4. Hur viktigt anser ni det vara inom er kommun att arbeta med ökad tillgänglighet?	Mycket viktigt	11. Har ni under de senaste 2 åren ställt krav på tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning vid upphandling?	Ja, i någon eller några
5. I vilken utsträckning har er kommun tagit hänsyn till tillgänglighetsfrågor?	I viss utsträckning	12. I vilken utsträckning utvärderar ni om upphandlade produkter/tjänster uppfyller de krav på tillgänglighet ni ställt?	I stor utsträckning
6. Finns det en gemensam policy /styrdokument som gäller tillgänglighet inom kommunen?	Nej	13. Har ni rutiner för att beslut som kommunen fattar är tillgängligt utformade?	Ja
7. I vilken utsträckning tas tillgängligheten i beaktande vid nybyggnation av lokaler där kommunal verksamhet bedrivs?	I stor utsträckning	14. Har ni rutiner för att övrig information som kommunen delar med kommuninvånare är tillgängligt utformad?	Ja
7 a. Vilka av dessa funktionsnedsättningar tas i beaktande vid nybyggnationer i kommunen? Nedsatt rörelseförmåga		9 a. Vid vilken typ av allmänna platser har tillgängligheten beaktats under de senaste 2 åren? Kommunhus, idrottsanläggningar, bibliotek, Övrigt: (Jag är inte rätt person att svara för annat än byggnaderna)	

Sottunga kommun

Vilken tjänstebefattning har ifyllaren av enkäten?	Kommun- sekreterare	8. I vilken utsträckning säkerställer ni att tillgängligheten förbättras i befintliga lokaler där kommunal verksamhet bedrivs?	I viss utsträckning
1. Finns det kännedom om FN:s konvention om de mänskliga rättigheterna bland tjänstemän inom kommunen?	Ja, bland de flesta	8 a. Vilka av dessa funktionsnedsättningar tas i beaktande när tillgängligheten förbättras i befintliga lokaler?	Nedsatt rörelseförmåga
2. Finns det någon eller några tjänstemän i kommunen som har ett övergripande ansvar för arbetet med funktionshinderfrågor?	Ja	9. I vilken utsträckning säkerställer ni att tillgänglighetsaspekter finns med när ni utvecklar allmänna platser i kommunen?	I viss utsträckning
3. I vilken utsträckning arbetar ni med att föra dialog med och inhämta kunskap från personer med funktionsnedsättning?	I viss utsträckning	10. Tas tillgänglighet i beaktande vid underhåll av allmänna platser i kommunen?	Ja
4. Hur viktigt anser ni det vara inom er kommun att arbeta med ökad tillgänglighet?	Ganska viktigt	11. Har ni under de senaste 2 åren ställt krav på tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning vid upphandling?	(Inget svar)
5. I vilken utsträckning har er kommun tagit hänsyn till tillgänglighetsfrågor?	I viss utsträckning	12. I vilken utsträckning utvärderar ni om upphandlade produkter/tjänster uppfyller de krav på tillgänglighet ni ställt?	I viss utsträckning
6. Finns det en gemensam policy /styrdokument som gäller tillgänglighet inom kommunen?	Nej	13. Har ni rutiner för att beslut som kommunen fattar är tillgängligt utformade?	(Inget svar)
7. I vilken utsträckning tas tillgängligheten i beaktande vid nybyggnation av lokaler där kommunal verksamhet bedrivs?	(Inget svar)	14. Har ni rutiner för att övrig information som kommunen delar med kommuninvånare är tillgängligt utformad?	(Inget svar)
7 a. Vilka av dessa funktionsnedsättningar tas i beaktande vid nybyggnationer i kommunen? (Inget svar)		9 a. Vid vilken typ av allmänna platser har tillgängligheten beaktats under de senaste 2 åren? Inget av ovanstående.	

Kumlinge kommun

Vilken tjänstebefattning har ifyllaren av enkäten?	Kommun- direktör	8. I vilken utsträckning säkerställer ni att tillgängligheten förbättras i befintliga lokaler där kommunal verksamhet bedrivs?	I viss utsträckning
1. Finns det kännedom om FN:s konvention om de mänskliga rättigheterna bland tjänstemän inom kommunen?	Ja, bland vissa	8 a. Vilka av dessa funktionsnedsättningar tas i beaktande när tillgängligheten förbättras i befintliga lokaler?	Nedsatt rörelseförmåga
2. Finns det någon eller några tjänstemän i kommunen som har ett övergripande ansvar för arbetet med funktionshinderfrågor?	Ja	9. I vilken utsträckning säkerställer ni att tillgänglighetsaspekter finns med när ni utvecklar allmänna platser i kommunen?	Inte alls
3. I vilken utsträckning arbetar ni med att föra dialog med och inhämta kunskap från personer med funktionsnedsättning?	I viss utsträckning	10. Tas tillgänglighet i beaktande vid underhåll av allmänna platser i kommunen?	Nej
4. Hur viktigt anser ni det vara inom er kommun att arbeta med ökad tillgänglighet?	Ganska viktigt	11. Har ni under de senaste 2 åren ställt krav på tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning vid upphandling?	Ja, i de flesta
5. I vilken utsträckning har er kommun tagit hänsyn till tillgänglighetsfrågor?	I viss utsträckning	12. I vilken utsträckning utvärderar ni om upphandlade produkter/tjänster uppfyller de krav på tillgänglighet ni ställt?	Inte alls
6. Finns det en gemensam policy /styrdokument som gäller tillgänglighet inom kommunen?	Ja (webb-tillgänglighet)	13. Har ni rutiner för att beslut som kommunen fattar är tillgängligt utformade?	Nej
7. I vilken utsträckning tas tillgängligheten i beaktande vid nybyggnation av lokaler där kommunal verksamhet bedrivs?	I viss utsträckning	14. Har ni rutiner för att övrig information som kommunen delar med kommuninvånare är tillgängligt utformad?	Nej
7 a. Vilka av dessa funktionsnedsättningar tas i beaktande vid nybyggnationer i kommunen? Nedsatt rörelseförmåga, synnedsättning		9 a. Vid vilken typ av allmänna platser har tillgängligheten beaktats under de senaste 2 åren? (Inget svar)	